Cântecul Preafericitului

– BHAGAVAD-GÎTÂ –

KRISHNA

În românește de
Dimitrie Nanu

București
7 iulie 2025 (1926)

PREFAȚĂ

Între patrie și umanitate

Tout commence par la haine et finit par l'amour
On croit travailler contre et l'on travaille pour.

V. Hugo

Lumea nu merge numai spre bine; mai exact ar fi să spunem că în svârcolirile ei se cârpește pe o parte și se rupe pe alta.

Totuși, ochii scrutători ai sociologului care se ferește și de entusiasmul naiv și de pesimismul prea grav al extremelor, văd îndărătul haosului aparent de dărâmături și rezidiri, – înceata, penibila, dar măreața construcție a unei umanități unitar armonice.

Sub unghiul acestei perspective, dărâmăturile nesăbuite sau numai încercările lor, au parcă rostul de a face mai atentă și mai chibzuită construirea menită să rămâe definitivă.

Știe cineva, fibră cu fibră, povestea creșterii unui copac, luptele lui cu gerul, cu insectele, cu păsările? Sunt cedri în Liban, de care se spun că sunt contimporani vremurilor evanghelice! Și dacă pentru viața unui cedru, natura pune atâția ani, – dar pentru maturitatea omenirii, cât va trebui să pue?

E de cel mai mare interes deci, să știm deosebi pornirile, ideile, simțirile ce tind să întârzie sau să distrugă lucrarea trainică și nepripită a progresului; luptele lui date împotriva opintirilor contrare, sunt însăși istoria biruințelor lui.

Printre aceste piedici, unele sunt, – ironie a soartei! – înseși ideile umanitare ale internaționalei comuniste. Sincere la doi trei apostoli izolați, *și nici odată militanți*, ele sunt acceptate de cei mai mulți energumeni propagandiști, sub ipocrizia unei falșe generozități umanitare.

De fapt, ele ascund la ei substratul unei lașități a caracterului din care se recrutează tiranii oligarhiei roșii, isvorăsc numai în timpul războiului de apărare a patriei din negațiunea instinctului de conservare luminat, din defetism, efect al disoluției virtuților ancestrale. Pescuind în apa tulbure a descurajărilor momentane, inerente vremurilor anormale, așa zisul apostol al înfrățirei universale repede își aruncă masca și se transformă într'un inchizitor al conștiințelor, condamnator al executărilor la moarte în masă.

Și pentru că în Paradisul adevărat, toți sfinții sunt de aceiași părere cu Dumnezeu, – de aceia un Lenin începe prin a realiza în împărăția lui, această notă comună cu Cerul, trimițând în întunericul cel mai din afară, pe toți ceice nu au aceiași opinie cu dânsul. Libertatea cuvântului, cel dintâi drept al democrației, devine subit burghez, și este pur și simplu desființat tocmai de acei ce au venit în numele democrației!

În țările însă unde paradisul acesta nu a prins încă, deși numai o linie de hotar desparte fericitul iad de problematicul rai, ideile paradisiace pătrund odată cu obiectele de contrabandă, cu ceva bombe, ceva granate și alte arme convingătoare ale fericirii omenești cu de-a sila. Aceste idei, prin metoda lui Zinoviev, circulă în aer, se întind în școală, în atelier, în armată; pretutindeni unde sufletul colectiv se formează, tocmai acolo se cuibăresc, puiază și tind să sape temeliile însăși ale coheziunilor naționale.

A bas la Patrie! (Jos Patria) strigă în genere cei ce nu au reușit încă să iubească pe ai săi, și cred că pot iubi omenirea!

Această controversă asupra mijloacelor celor mai nimerite de a ajunge la pacea universală, această contradicție aparentă între ceia ceia ce ar fi de dorit să fie și ceia ce – ca punte de trecere spre o stare superioară – trebue neapărat îndeplinit *acum*, (– coheziunea tuturor conștiințelor în lăuntrul aceleiași națiuni, măcar,) – e veche ca învățătura lui Krishna, ca societățile înseși; dar sforțările către limpezirea ei n'au stat pe loc. Au pătruns în câteva conștiinți superioare, și au progresat constant în aceiași direcțiune: dela centrul orașelor spre periferia provinciilor; dela periferia provinciilor spre frontierele naturale ale patriei integrale. Este normal, ca de aci, să se întindă spre frontierile omenirei însăși. Cei cari condamnă *patriotismul*, uită că el este prima etapă, a iubirei de oameni; e forma ei superioară, mai largă, isvorîtă din alte forme de patriotism, treptat inferioare; a trebuit mai întâi să fie un *patriotism al cetății*, și multă vreme orașele Helladei, ca și ale Italiei, s'au răsboit între ele, pentru ca să poată deveni cu vremea aliate, formând provincii, și în urmă de tot, provinciile să se contopească într'o Grecie și Italie unică. Acelaș lucru până în zilele noastre cu Germania: în 1866 Bavarezul s'a apărat cu armele în mâini împotriva Prusiei... Ceia ce nu l'a împedicat ca, (nu mai departe, decât peste patru ani,) să lupte ca *german* cot la cot cu Prusianul împotriva Franței! Și așa cu toate statele. Mica Bretanie (pe continent) luptă contra Franței și se contopește cu ea pentru ca Bretonii să devie cei mai strajnici apărători ai ei.

Dar luptele dintre Moldoveni și Munteni? Dar acum în urmă în însăși alipirea celorlalte provincii la noi, nu se simte în unii oameni ai păturilor supra-puse (căci acelea sunt cele mai încăpățânate) cârtirea surdă, printre dinți a regionalismului, până ce se va coace, cum s'a copt de peste 55 de ani, unirea cu Moldovenii? N'a fost și atunci silit, însuși marele moldovean Lascăr Catargiu să apere cu *tunul* unirea în potriva antiunioniștilor?

Patriotismul este o operă de sinteză a sufletelor care se face sub presiunea *culturei* și a intereselor permanente ale unui neam. Și cu cât va fi mai copt și mai tenace, cu atât va duce mai repede la sinteza superioară lui: *umanitarismul.*

Până nu se frământă și nu se cristalizează în minți și în inimi concepția de unitate, în informul amestec de indivizi, din imediata apropiere a nucleului de oameni energici de care dispune o societate, *nu se poate păși la sinteza imediat superioară.*

Așa a eșit materia din haos, s'a întrupat în elemente și de acolo în inteligențe, așa vor eși și societățile din haosul lor.

Jaurès care spre deosebire de ceilalți socialiști, era o inteligență kantiană, știa

că în desvoltarea organică a ori cărei creații, superiorul se sprijină pe inferior, *nu distrugându-l ci încorporându-l.* Iată înseși propriile lui cuvinte din care se vede luminos, că el visând o omenire armonică, nu numai că nu striga *a bas la Patrie*, (jos Patria), dar a dat, el socialistul, cea mai frumoasă definiție patriotismului:

> Sunteți lipiți de pământul acesta (al Patriei) prin toți cei dinaintea și toți cei din urma voastră, prin ceia ce v'a creat și ceia ce veți crea, prin trecut și prin viitor, prin neclintirea pietrelor mormântale și ritmul liniștit al leagănelor.

Absorbirea părții în întreg se face prin deplina întărire a ambelor sfere concentrice. Iată un citat și mai caracteristic în care se vede cât de bine a văzut *socialistul*, ce esențială este patria în ascensiunea către umanitate:

> Unitatea umană poate fi realizată numai prin *libera* federație a națiunilor, respingând întreprinderile brutale și supunându-se regulilor de drept. Dar atunci, *asta nu însemnează supresiunea patriilor ci înnobilarea lor*... Să nu mi se spună că patriile fiind create, modelate prin forță, nu au nici un titlu de a fi organe ale umanității noi, fondată pe drept și modelată după idee, și că nu pot fi pietre vii ale cetății noi, instituită de spirit prin voința conștientă a oamenilor. Chiar dacă ele nu ar fi fost până aci decât organisme de forță, chiar dac'am da uitării partea de voință, de cugetare, de rațiune, de drept, *de liber și sublim devotament cari sunt deja incorporate în patrie*, în marile grupări istorice se va elabora mai departe progresul omenesc.[1]

Este prin urmare o erarhie de puteri cari se susțin reciproc ca treptele unei scări. Și după cum fructele nasc din ramuri, *dar pururea trunchiul rămâne*, tot așa, cu cât va fi mai puternic sentimentul față de patria mică, dragostea de locul natal, în aceiași măsură va fi puternic sentimentul față de patria integrală, a frontierilor nației tale. Și cu cât te-ai maturizat la adăpostul propriei tale țări, cu cât ai creat prin ea civilizație, cu atât înțelegi binefacerile unei ordini care să se întindă dincolo de hotarele țării tale. Dar trecerile nu se pot face fără lupte, fiindcă natura până nu-și desăvârșește un model, nu începe altul. Socialiștii, numai prin o ciudată inadvertență logică se declară partizanii dezarmării efective, generale. Fiindcă dacă admiți războiul de clase între fii aceleași nații, *a fortiori* trebue să suporți ca o tristă necesitate, răsboiul între națiuni diferite, conflictele fiind mult mai mari. Ba putem zice, sunt motive puternice *chiar din punctul de vedere al umanității* să respingem absolut răsboiul de clase, și să admitem forțați răsboiul de apărare al unei nații provocate de o nație agresoare.

Una din două, calcă legea umanității. Națiunea care se apără, implicit, nu se apără numai pe sine ci și principiul legitim în el însuși, al oricărei naționalități amenințate în suveranitatea ei! Atunci nu e oare firesc că înlăturarea luptei de clasă și a dictaturei – fie chiar și a proletariatului, – prin armonia de clase, întărește țara, *și o pune în măsură să apere interesele umanității împotriva națiunilor agresoare?*

1 *L'armée Nouvèlle. L'Humanité*, éditeur.

La lupta de clase propovăduită de Marx, nu este aplicabil proverbul: *cui pe cui se scoate afară.* Căci ea duce tocmai dimpotrivă, la întărirea spiritului de cucerire a vecinilor cari văd cu poftă de cucerire, epuizarea unui stat prin luptele intestine.

> Un popor divizat, este un popor slab. Un popor slab, deşteaptă apetitul celorlalte, să-l cucerească, să-l împartă, să şi-l dispute, şi menţine astfel în genul omenesc, în permanenţă, spiritul de competiţiune şi ne astâmpăr răsboinic. Italia divizată, Germania divizată, Polonia divizată, sunt nişte prăzi indicându-se singure cuceritorilor şi chemând, oare cum, asupra lor, ambiţiile popoarelor puternice. Astfel, ele au menţinut şi aţâţat în Europa, mentalitatea cuceritoare, timp de secole.[1]

Jaurès e poate singurul socialist căruia îi revine meritul de a fi înţeles lucrul acesta; voi face din paginele lui un ultim citat lung, fiindcă este atât de remarcabil, are atâta concordanţă cu înţelepciunea Prea fericitului Krishna, în cât merită să fie săpat în inima fie cărui socialist care vrea să-şi umple sufletul de adierea aceea care nu suflă de cât pe culmile intelectuale; numai de acolo orizonturile viitorului se pot vedea în toată splendoarea armonioasă a liniilor

> Progresul uman a intrat în perioada tăcută care nu e cea mai puţin rodnică. Pascal privind cerul care se desfăşoară de-asupra capetelor noastre, zicea: „Linişte a neţărmuită a acestor spaţii nesfârşite, mă înspăimântă". Pe mine, eşirea din perioadele electorale, din polemicele de presă şi din toată înverşunarea noastră verbală, mă consolează şi mă linişteşte.
>
> Universul ştie să-şi desăvârşească operile fără sgomot, fără nici o declamaţie răsunătoare de pe înălţimi, fără ca nici un program fulgerător să se intercaleze în potolita sclipire a constelaţiilor.
>
> Cred că societatea franceză a intrat însfârşit în această fericită epocă în care totul se face fără sgomot şi fără sguduiri fiindcă totul se face cu maturitate: vor fi reforme şi chiar uriaşe reforme, dar cari se vor face aproape fără a fi numite şi cari nu vor mai tulbura viaţa liniştită a naţiunii, cum nu tulbură căderea fructelor coapte, liniştea zilelor frumoase de toamnă; Umanitatea va creşte pe nesimţite în justiţia fraternă, cum pământul care ne poartă, se înnalţă tăcut pe orizonturile înstelate.[2]

Dar pentru ca să ne îndreptăm cu paşi mai repezi spre această toamnă de belşug a roadelor sufleteşti ale omenirei, trebue ca din inima fiecăruia să nu dispară cele două virtuţi pe care toate religiile la vremea hotărîtă le-a indicat pe tablele poruncilor lor: apără-ţi cu curaj altarul strămoşilor tăi pioşi de la care ţi-au rămas dragostea şi omenia, în potriva tuturor vrăjmaşilor cari nu le cunosc, şi vin să-ţi impue idolii lor.

Ca şi pe vremea răsboinicului Arjuna, cine s'ar pierde, ca el, în consideraţii etice, subtile, dacă nu-i mai bine să-ţi pleci capul ca duşmanul să binevoiască să ţi-l tae, de

1 Les Dix Commandaments par Faguet.
2 Depeşa, 15 Oct. 1890.

cât să asvârli asupritorul afară din hotarele țării tale, – merită acelaș răspuns pe care Prea fericitul Krishna îl dă răsboinicului milos și umanitar: cine nu știe să se apere nu este vrednic să trăiască.

Pornind de aci, filosofia brahmanilor, care nu admitea nici o secundă de defetism când țara e în primejdie, construește totuși o morală care duce fatal la abolirea războiului, când principiile ei ar pătrunde în fie care om. Și în privința asta nici un dezacord de la Krishna, Kristos și până la economiștii *Guglielmo Ferrero*[1] și *Rathenau*[2]. Toți sunt pentru războiul cel de-al doilea și cel mai important căci acesta nu trebue să înceteze de cât odată cu viața fie căruia în parte: luptă fără armistițiu în potriva păcatului din suflete, *începând cu al tău*, fiindcă acolo e isvorul neînfrânării, în acapararea bunurilor materiale.

Aci stă sursa tuturor inegalităților sociale, tuturor răsboaelor. Dacă nu poți stârpi setea această nepotolită din inimi și să pui în loc fântâna interioară de care vorbea Isus Samarinencei la puțul lui Iacob, – nu ai făcut nimic cu toate terorizările din lume. Nu este nici o dinamită în lume în stare să distrugă exterior capitalismul, în instituțiile lui, dacă nu i-ai smuls ghiarele și nu i-ai ars cancerul lui din inima omului, prin disciplina religioasă a spiritului. Mijloace omenești nu sunt; ci numai divine; numai Dumnezeul în care crezi te poate altoi cu sufletul Lui, și numai pe urmă, poți aștepta alte roade decât pe acelea de care pururi n'ai avut de ce te făli, cât timp ai fost un biet pom pădureț.

Profunda necredință a celor mai mulți socialiști îi lasă veșnic înaintea unui perete care nu mai cade! Jaurès a fost însă un apostol așa de mare, că și aci se deosebea de dânșii. Pentru privirea lui inspirată peretele acesta dispare:

> Nu trebue ca luminile spiritului să orbească lumea simțurilor; *trebue* ca lumina dinăuntru și lumina din afară să se amestece, să se pătrundă, iar omul să nu mai deosebească șovăind în noua realitate, ceia ce odinioară el numea cu două nume deosebite: ideal și real. Ce frumoasă ar fi lumea atunci când privind asfințitul soarelui în câmpie, ea ar ghici de-odată, după o duioșie stranie a inimei, și a ochilor, că un reflex din blânda torță a lui Isus, e amestecată cu lumina potolită a serii![3]

El era de părere chiar, că *adevărata redeșteptare religioasă în omenire va veni odată cu cucerirea pașnică a principiilor socialiste*:

> Generația actuală este tristă și plată... N'are altă desfătare decât porcăriile literare pe care i le slujesc amabilii antreprenori. Are deci nevoe de bucurie și numai bucuriile religioase sunt și cele mai adânci și cele mai desfătătoare dintre toate.
>
> În sfârșit concepțiile științifice, ca ideea evoluțiunei și a mecanismului universal, care fuseseră interpretate la început cu o neînchipuită ușurință, *făgăduind divinul, astăzi din potrivă permit să reînoiască și să precizeze religiunea veșnică,*

1 Discours nux Sourdes.

2 Ou va le monde?

3 Pages Choisies J. Jaurès.

> *cu cele două afirmațiuni esențiale ale sale: realitatea lui Dumnezeu și imortalitatea persoanei umane.*
>
> *Principalul efect al socialismului va fi de a smulge pe oameni dela încăerările groaznice și înjositoare unde își uzează viața și conștiința. El le va da tuturor, un oare care răgaz și în acelaș timp, oarecare siguranță pentru a se înălța în regiunile misterioase. Sufletul omenesc redevenit liber, și ca să zic așa, disponibil, va căuta un aliment de viată, și prin aceasta, socialismul va fi preludiul unei vaste reînoiri religioase.*[1]

Ce păcat, că un om cu așa superioare calități, menit să devie Apostolul politic trebuincios în haosul teribilei desorientări sociale de astăzi, a fost răpit de vrăjmașul Păcii pe pământ!

În mijlocul Socialismului, el descindea prin gândire direct din linia profeților iluminați de Krist: Krishna, Ezekiel, Petru, Pavel! – Cu stingerea lui, – o altă minte cu superioara lui cultură, și inima lui, n'a rămas claselor desmoștenite. Îngustimea de vederi a moștenitorilor lui se ghicește din contradicția aceasta în care se svârcolesc: *vor să impue unei societăți idealul creștin al comunismului bunurilor, dar prin mijloace mai barbare decât ale celui mal feroce capitalism*.

În loc să urmărească în apostolii lor disciplinarea cumpătării, ei duc viața de belșug și teroare a tuturor țarilor; în loc să trezească măcar în lucrători înfrânarea, ei le dă ca o lozincă: răsipa cheltuelii întregului salariu, pentru ca nu cumva o lentă și progresivă îmbunătățire a stratului lucrătorilor, să rezolve dela sine, și pe altă cale de cât a luptei de clase, problema socială.

Și pe când ei se isbesc de un zid de întuneric, și de o agitare sterilă, toți scrutătorii adânci ai sufletului omenesc nu caută în afară leacul: în instituții, în legi, în forma organizării sociale. Ei țintesc, cum am văzut, direct la *isvorul* tuturor relelor, la mijloacele de a-l *slei*, – iau acest cuvânt în ambele lui înțelesuri; ei știu că numai de acolo, din invizibil a pornit, – când a pornit – orice îndreptare în lumea vizibilă.

Iată pentru ce am pus la îndemâna cititorilor textul acesta brahmanic al Prea fericitului Krishna, după traducerea d-lui Burnouf. Cititorul va putea singur să descifreze cu ușurință simbolurile și să ia din aceste pagini esențialul peste care timpul nu trece. Învățătura brahmanică, fiind ca și cea socratică, trepte pe care cugetarea omenească s'a ridicat ca să poată mai bine înțelege splendidul răsărit al Divinității în Kristos, lectura precursorilor la lumina Lui, trezește cele mai însemnate reflexiuni. Sunt străfulgerări care îți arată propriul tău adânc necunoscut.

Numai din paralela între schimbarea la față a lui Krishna și schimbarea la față a Mântuitorului, câtă învățătură pentru omul deprins să gândească!

Nădăjduesc că am dat prilej cititorului, prin această traducere să se adâncească în cele spirituale, mai ales dacă el face parte dintre acei *fericiți-nefericiți* dotați în tot timpul vieții cu neastâmpărul desăvârșirei proprii:

D. Nanu

1 Le Réveil Religieux, La Dépêche 7/1, 1922.

BHAGAVAD-GÎTÂ

I
TULBURAREA LUI ARJUNA

Sanjaya

Sanjaya povestește ca martor ocular convorbirea următoare dintre Arjuna răsboinicul și Krishna.

Primele 20 verseturi, în care el innumără răsboinicii cari se aflau față 'n față, înaintea luptei, – s'au rezumat.

În restul lucrărei s'au mai scos afară de asemenea, câteva pasagii fără legătură cu miezul filosofic al subiectului. Și s'au mai adăogat câteva note cari nu fac parte din traducerea lui Burnouf.

1. Era înaintea luptei celei mari care avea să se deslănțuiască în câmpiile Kuruxetra, între armata lui *Arjuna* viteazul purtător al marelui arc și armata fiilor nelegiuiți ai lui Dritarâshtra. Trupele, de amândouă laturile, stau gata în linie de bătae; tamburele și țimbalele răsunau, iar căpitanii suflând în goarnele lor de războiu umpleau aerul cu răgete prelungi ca ale leilor, stârnind curagiul în toate piepturile.

20. Atunci, văzând că vrăjmașul era gata de luptă și săgețile și începuse să-și încrucișeze sborul prin aer, fiul lui Pându pe al cărui steag stă semnul maimuței, își luă arcul,

21. Și zise lui Krishna: „Oprește-mi carul între cele două armii,

22. Ca să văd împotriva cui trebui să mă lupt în lupta asta ucigătoare.

23. Și să văd cine sunt aceia cari s'au adunat aci dându-se de partea ucigașului fiu al lui Dhritarashtra.

Sanjaya

24. Întrebat astfel de Arjuna, Krishna, cu părul țepos, opri frumosul car între cele două fronturi de bătae;

25. Și acolo, în fața lui, Bhîsma, lui Drôna și a tuturor paznicilor pământului, zise: „Prinţe iată aci adunați toți Kurușii."

26. Arjuna, văzu atunci înaintea lui, pe părinții, pe bătrânii, pe sfetnicii, pe unchii, pe frații, pe fiii, nepoții, și prietenii,

27. Pe ginerii și tovarășii, împărțiți între cele două armate. Când văzu pe toate aceste rudenii, gata să se încaere, fiul lui Kuntî,

28. Mişcat de o adâncă milă, spuse îndurerat aceste cuvinte:

Arjuna

O! Krishna, când văd pe aceşti părinţi doritori de luptă şi aşezaţi în rânduri de bătae,

29. Mădularele mi se înmoae, şi obrazul mi se veştejeşte: trupul îmi tremură şi părul mi se sbârleşte;

30. Arcul îmi scapă din mână, pielea mi se înfierbântă, nu pot sta în capul oaselor, şi cugetul meu şovăe.

31. Văd semne rău prevestitoare, o răsboinicule pletos; nu văd nimic bun în măcelărirea acestor rude.

32. O Krishna, nu doresc nici isbânda, nici Domnia, nici desmierdările plăcerilor; ce bunuri ne vin dela Domnie? Ce bine de la plăceri, sau chiar de la viaţă?

33. Oamenii, din pricina cărora numai, am dori cununa regala, plăcerile, bogăţiile, sunt aci aşezaţi în linie de bătae, dispreţuindu-şi viaţa şi bunurile ei,

34. Sfetnici, părinţi, bătrâni, gineri, nepoţi, cumnaţi, – aliaţi însfârşit.

35. Chiar de ar fi să mă omoare, – eu nu vreau moartea lor, chiar cu preţul împărăţiei a trei lumi; ce să mai zic de a pământului?[1]

36. Când vom fi ucis pe feciorii gintei Dhritarâshtra – ce bucurie am avea, o răsboinicule? Dar o greşală se va lipi de noi dacă-i omorîm – oricât de nelegiuiţi ar fi ei.

37. Nu-i deci vrednic de noi să omorîm pe feciorii gintei Dhritarâshtra, părinţii noştri: căci expunând la moarte familia noastră, cum am fi veseli, o Mâdhava?

38. Dacă sufletul orbit de ambiţie, nu vede greşala care duce la uciderea familiilor, şi la nelegiuirea de a pustii neamurile prietine,

39. Oare noi înşine nu se cade să ne hotărîm să ne întoarcem de la acest păcat, când vedem nenorocirea care se naşte din ruina familiilor?

40. Ruina unei singure familii, pricinueşte ruina religiilor veşnice a familiei; religiile odată distruse, toată familia e bântuită de necredinţă.

41. Prin necredinţă o Krishna femeile familiilor se ticăloşesc; din ticăloşia femeilor, o Păstorule, se naşte amestecul castelor;

1 Lumea infernului, a pământului şi Lumea zeilor.

42. Și, prin acest amestec, cad în infern părinții ucigașilor și chiar ai familiei, – lipsiți de ofranda prăjiturilor și a vaselor cu apă.

43. Astfel prin aceste greșeli ale ucigătorilor de familii, cari amestecă între ele castele, sunt distruse legile religioase veșnice ale raselor și familiilor.

44. Și cât despre oamenii cari au adus ca jertfă distrugerea familiilor, iadul le este în chip firesc lăcașul lor.

Așa ne învață Scriptura.

45. Oh! Ne-am hotărât să săvârșim un mare păcat, dacă prin atracția plăcerilor Domniei noastre, ne-am hotărât să ne ucidem pe semenii noștri.

46. Dacă feciorii gintei lui Dhritarâshtra, înarmați din cap până'n picioare, m'ar omorî într'o luptă, desarmat și fără împotrivire din parte-mi, – ar fi o soartă mai fericită pentru mine.

Sanjaya

47. Vorbind așa, în mijlocul armiilor, Arjuna se așeză în car, cu sufletul turburat de durere lăsând să-i scape arcul și săgeata din mâini.

II
YOGA[1] ȘTIINȚEI RAȚIONALE

Nemurirea și imposibilitatea
Morții așa cum ne-o închipuim
greșit. Datoria în Răsboiu. Zădărnicia
plânsului. Mântuirea
în lupta contra păcatului.

Sanjaya

1. Pe când înduioșat și cu ochii plini de lacrimi, Arjuna se simțea gata să lunece în leșin, ucigătorul lui Madhu îi zise:

Fericitul Krishna

2. De unde îți vine în luptă, tulburarea aceasta nedemnă de Arieni, – care închide cerul, și îți deschide ușa rușinii, Arjuna?

3. Nu te lăsa înduioșat; asta nu-ți stă frumos. Alungă rușinoasa slăbiciune a inimii, și ridică-te, distrugător al dușmanilor.

Arjuna

4. O! ucigătorule al lui Madhu, cum oare ași arunca în luptă săgeți împotriva lui Bhîshma și Drôna, tocmai lor, cărora le datoresc cinstirea?

5. De cât să ucid stăpâni vrednici de cinste, ar trebui mai bine să-mi târăsc viața, cerșindu-mi pâinea; și chiar când ași ucide stăpâni lacomi, ași trăi mâncând o hrană stropită cu sânge.

6. Nu știm ce prețuește mai mult: să-i învingem, sau să ne lăsăm învinși de ei? căci avem înaintea noastră oameni a căror ucidere, ne-ar face să urîm viața: pe fii gintei Dritarâshtra.

7. Cu sufletul rănit de milă și de teama păcatului, te întreb, căci nu mai văd unde e dreptatea: ce hotărâre e mai bună? Spune-mi-o. Sunt ucenicul tău: învață-mă, către tine mă îndreptez.

8. Căci nu știu cum să mai mi-alung întristarea care îmi sleește simțurile, chiar de-ași avea pe pământ o împărăție întinsă, fără dușmani, sau chiar împărăția zeilor.

1 Yoga = unirea, contopirea cu Spiritul suprem. Marii înțelepți se numeau Yogi.

Sanjaya

9. După ce spuse vorbele acestea lui Krishna, și mai adaogă: „nu mă voiu lupta”, războinicul Arjuna rămase tăcut.

10. Dar pe când între cele două armii, îndrăzneala lui slăbea astfel, – Krishna îi zise surâzând:

Prea fericitul Krishna

11. Plângi pe oamenii pe cari nu trebue să-i plângi deși cuvintele tale sunt ale înțelepciunii. Cei înțelepți nu plâng nici pe morți, nici pe vii;

12. Căci nici odată nu mi-a lipsit existența, nici ție, nici acestor prinți; și nici odată nu vom înceta de a fi cu toți împreună în viitor.

13. După cum în sufletul acesta muritor, sălășuesc rând pe rând: copilăria, tinerețea și bătrânețea, – de asemenea mai pe urmă, sufletul își dobândește un alt trup. Și înțeleptul nici de data asta nu se tulbură.

14. Întâlnirea elementelor cari pricinuesc frigul și caldul, plăcerea și durerea, au întoarcere și nu sunt veșnice. Îndură-le, fiu al lui Kuntî.

15. Omul pe care ele nu-l tulbură, omul tare în plăceri și în dureri, se împărtășește o Bhârata, cu Nemurirea.

16. Ceea ce nu e[1], nici nu poate fi vreodată; iar *cel ce este, nu poate înceta de a fi.*

17. Să știi dar; acela prin care s’a desfășurat acest Univers este nepieritor: distrugerea acestui veșnic, nu e cu putință să se săvârșască;

18. Și trupurile acestea cari se sfârșesc, isvorăsc dintr’un suflet veșnic de neînfrânt, și de neclintit. Luptă deci o Bhârata!

19. Cine crede că El ucide, sau că îl ucide, – se înșeală; nu ucide și nici nu e ucis.

20. Nu se naște și nu moare nici odată; nu s’a născut vre-odată, nu trebue deci să *re-nască*; fără naștere, fără sfârșit, veșnic, antic, nu este ucis dacă ucizi trupul.

21. Acela care îl știe nepieritor, veșnic, fără naștere și fără sfârșit, cum ar putea să omoare pe cineva sau să pue pe altul să-l omoare?

22. Așa cum asvârli hainele vechi, ca să iai altele noi, astfel sufletul părăsește trupurile uzate, ca să îmbrace trupuri noi.

23. Nici săgeţile nu îl străbat, nici flacăra nu îl arde, nici apele nu-l înmoae, nici vântul nu îl usucă.

1 Adică *moartea*, cum ne-o închipuim noi greșit, ca inconștiență absolută.

24. De neatins în fața loviturilor, arsurilor umidității și uscăciunii, veșnic, pretutindeni, statornic, neclintit.

25. Invisibil, de negrăit prin vorbe, de nesguduit, iată atributele lui; fiindcă îl știi astfel, la ce l'ai mai plânge?

26. Chiar când l'ai ști veșnic supus nașterii și morții, nici atunci n'ar trebui să-i plângi soarta.

27. Căci ce este născut, trebue să moară, și ce este mort, trebue să renască; așa dar nu plânge asupra unui lucru pe care nu poți să-l împedici.

28. Începutul ființelor viețuitoare este de ne priceput; nu-i prinzi decât mijlocul; dar distrugerea lor, este iarăși cu neputință de înțeles: este deci pricină de plâns într'asta?

29. Acesta *contemplă* viața ca pe o minune; acela *vorbește* de ea ca de-o minune; un altul *aude vorbindu-se* de ea ca de-o minune; și când ai auzit bine, tot nu o cunoști.

30. Sufletul locuește neatins în toate corpurile vii, Bhârata; tu nu poți să le plângi pe toate.

31. Uită-te la datoria ta, și nu tremura; căci nimic nu i se poate întâmpla mai bun unui *Xatriya* (răsboinic) ca răsboiul just;

Pecetia de neșters a dezertorilor

32. Printr'o asemenea luptă care se oferă astfel de la sine, poarta cerului se deschide fericiților Xatriyași.

33. Și tu, dacă nu dai această luptă legitimă, trădător datoriei și faimei tale, – cazi în păcat;

34. Și oamenii și-or povesti rușinea ta, în vecii vecilor și firește, pentru un om cu simțire, rușinea este mai rea de cât moartea.

35. Principii vor crede *că de teamă ai fugit* de luptă: cei ce te-au crezut generos, *te vor disprețui*;

36. Dușmanii tăi vor vorbi de tine mii de vorbe înjositoare și vor osândi nevrednicia ta. Ce e oare mai supărător ca asta?

37. Ucis, – tu vei cuceri cerul; învingător, moștenești pământul. Ridică-te dar, fiu al lui Kuntî, și luptă-te hotărât!

38. Plăcere sau durere, câştig sau pierdere, victorie sau înfrângere, să-ţi fie deopotrivă inimi tale, *dar puneţi toată grija, toată fiinţa în luptă*: numai aştfel vei înlătura păcatul.

Unirea cu Dumnezeu singura Răsplată şi Nădejde curată.

39. Ţi-am desfăşurat ştiinţa după Raţiune (Sankhya); acum ascult-o după *doctrina Unirei* (Yoga) dacă te vei lipi de ea, vei arunca fructul lucrărilor tale care nu eşte decât un lanţ.

40. În aceaştă Unire nu sunt silinţi pierdute, nu sunt pagube, chiar o părticică din legea aşta şi tot desleagă pe om de cea mai mare teamă.

41. Aceaştă învăţătură, o! fiu al Kuruşilor, are *numai o ţintă* pe care o urmăreşte *cu ştatornicie*, pe când orice altă învăţătură uşuratecă, se ramifică la nesfârşit[1].

42. Exiştă o vorbă înflorită pe care o iau în braţe toţi ignoranţii, mândri că ştiu şi ei un text din Vêda: „Aşta mi-ajunge" zic ei.

43. Şi daţi pradă dorinţelor lor, punând cerul în prima linie, îţi pun înainte textul aceşta care propăvădueşte *întoarcerea la viaţă*,[2] ca preţ a lucrărilor tale, şi care conţine o îmbelşugată varietate de formalităţi, prin care se ajunge *la bogăţii şi la putere*.

44. Pentru oamenii aceştia, lipsiţi de bogăţii şi de putere şi pe care i-a rătăcit vorba aceaşta, nu eşte nici o doctrină unică şi ştatornică având de scop contemplaţia.

45. Ia seama, sufletul tău să nu se împartă, Arjuna; să rămâe pururea tare; să nu aibă în cuget urmărirea fericirii după cugetul lumesc; să fie ştăpân pe sine,

46. Fii atent la *înplinirea* lucrărilor datorite, *nici odată la fructele lor*; nu face munca pentru răsplata ce-o procură, şi nu căuta să te codeşti de la muncă.

47. Statornic în Unirea miştică, împlineşte munca şi alungă dorinţa; fii acelaş şi în faţa nenorocirii şi în fata succesului; Unirea eşte sufletul ştatornic în seninătate.

48. Lucrarea eşte cu mult inferioară aceştei uniri spirituale[3]. Caută-ţi refugiul în raţiune. Nenorocire aceluia care aspiră la răsplată.

49. Omul care eşte ştrâns legat cu raţiunea, se desface aici şi de lucrurile bune şi de cele rele: deprinde-te deci cu unirea miştică; binecuvântarea ei face operile fericite.

---

1 Adică se pierde în consideraţiuni mărunte, ca în *legislaţiile omeneşti* în care te pierzi fără să mai ştii ce trebue şi ce nu trebue să faci.

2 Probabil vre-o doctrină nietzscheană de pe vremea aceia, întemeiată falş pe un verset din *Vêde*.

3 Adică e numai o *unealtă* a unirii, nu un scop in sine.

50. Oamenii inteligenți cari se predau meditațiunii și cari au aruncat gândul dela fructul lumesc al operilor, scapă de lanțul generațiilor și merg în lăcașul mântuirii.

51. Când judecata ta va fi străbătut dincolo de regiunile obscure ale rătăcirii, atunci vei ajunge să disprețuiești *controversele* (revelațiunile pe cari le poți extrage din textele sacre) trecute și viitoare.

52. Când întors dela aceste învățături, rațiunea ta va rămâne de nesguduit și tare în contemplație, atunci tu vei ajunge Unirea Spirituală.

Arjuna

53. *Care este, o principe pletos, semnul omului tare în înțelepciune și tare în contemplație? Cum este el nemișcat în cugetarea lui, când vorbește, se repausează, când lucrează?*

Prea fericitul

54. Ascultă fiu al lui Prithâ: când renunță la toate dorințele cari se strecoară în inimi, când e fericit cu el însuși, atunci este zis tare în înțelepciune.

55. Când este neclintit în restriște, fără bucurie în isbândă, când a izgonit iubirile, spaimele, mânia, atunci i se spune pustinicului că e tare în înțelepciune.

56. Dacă nimic nu-l mișcă, nici cu averile, nici cu pierderea lor, dacă nici nu se bucură, nici nu se supără, înțelepciunea *în el este întărită.*

57. Dacă, după cum broasca țestoasă, își contractă toate mădularele, el își sustrage simțurile dela obiectele sensibile, se întărește în el înțelepciunea.

58. Obiectele se retrag din fața abstinentului; sentimentele sufletului se retrag din fața aceluia care le-a părăsit.

59. Câte odată, totuș fiule al lui Kuntî, simțurile năvalnice târăsc cu putere sufletul înțeleptului celui mai bine înfrânat.

60. După ce le-a stăpânit, să se ție liniștit cu ochii țintă la mine; căci atunci când e stăpân pe simțuri, *înțelepciunea e întărită în el.*

Pricina căderii

61. În omul care contemplă obiectele simțurilor, se naște o pornire în spre ele; din această pornire se naște dorința; din dorință se naște pofta arzătoare;

62. Din această poftă, tulburarea gândurilor; din această tulburare, divagarea memoriei; din ruina memoriei în care poruncile înțelepte se prăbușesc și se uită, – pierderea înțelepciunii; și *prin această pierdere, el este pierdut.*

Arma împotriva Ispitei

63. Dar dacă un om se apropie de obiectele sensibile, având simțurile deslegate de iubiri și de uri și supuse cu înlesnire stăpânirei sale, el se 'ndreaptă spre seninătate.

64. Din seninătate se naște în el îndepărtarea tuturor nefericirilor; și când sufletul îi e senin, rațiunea i se întărește repede.

65. Omul care nu practică Unirea divină, n'are judecată și nu poate medita; acela care nu meditează este lipsit de calm; lipsit de calm, de unde are să-i vie fericirea?

66. Căci acela care își predă sufletul rătăcirii simțurilor, vede îndată inteligența lui luată ca o navă de vânt, pe ape!

67. Așa dar, eroule cu car măreț, înțelepciunea este numai în acela *ale cărui simțuri sunt închise de toate părțile*, *obiectelor sensibile*.

68. Ceia ce e noapte, pentru toate celelalte ființe pentru el este o zi în care omul înfrânat stă de veghe; și ceace e veghere și atenție pentru tot restul lumii, este noapte pentru clarvăzătorul pustnic.

69. În invariabilul Ocean care pururea se umple, pururea vin apele să se piardă, astfel omul în care se pierd toate dorințele, obține pacea; dar nu omul închinat dorințelor.

70. Omul care le-a isgonit pe toate, merge fără dorinți, fără lăcomie, fără orgoliu: merge în pace.

Iată fiule al lui Prithâ, halta divină: sufletul care a atins'o nu mai are turburări; și cine rămâne aci până la ziua lui din urmă, merge să se stingă în Dumnezeu.

III
YOGA FAPTEI
(Unirea prin faptă)

Arjuna

1. Dacă în ochi tăi, răsboinicule de temut, rațiunea e mai bună ca acțiunea, de ce să mă înjug la o faptă spăimântătoare?

2. Spiritul meu este tulburat de cuvântările tale cu două înțelesuri. Enunță-mi o regulă unică și precisă, ca să pot ajunge la ceia ce prețuește mai mult.

Prea fericitul

3. În lumea aceasta, sunt două feluri de a trăi: ți-am mai spus-o, principe fără păcat: raționaliștii contemplatori, stărue în învățătura cunoștinței; cei ce practică Uniunea stărue în lucrări.

4. Dar nesăvârșind cu brațele nici o lucrare, omul nu e leneș din pricina asta;[1] dar nu prin abdicare îți ajungi scopul vieței;

5. Căci nimeni nici o clipă, nu este cu adevărat inactiv; ori ce om, fără voia lui, e pus în mișcare prin funcțiile firești ale ființii sale.

6. Acela care după ce a înlănțuit activitatea organelor sale, stă inert, cu spiritul ocupat de obiectele sensibile, și cu cugetarea rătăcitoare, poartă numele de falș credincios;

7. Dar acela care prin spirit, a îmblânzit simțurile și care dă de lucru organelor sale pentru a săvârși o acțiune, rămânând desprins de ori ce profit, e vrednic de stimă Arjuna.

8. Fă dar o lucrare necesară; lucrarea prețuește mai mult de cât trândăvia; fără a te mișca, nu vei putea nici măcar să-ți hrănești trupul.

9. În afară de lucrarea sfântă, lumea aceasta ne înlănțue prin lucrări pentru ea[2]. Opera aceasta dar, fiule al lui Kuntî, săvârșește-o, – fără dorinți.

16. Cine nu *cooperează aci pe pământ*, *la mișcarea circulară a vieții*, *și care gustă în păcat plăcerile simțurilor*, *acela fiule al lui Prithâ trăește inutil*[3].

---

1 Se completează mai jos: „dacă spiritul lui lucrează".

2 Influența acțiunilor săvârșite (Karma) e cauza renașterilor succesive; vezi subiectul acesta în *Cuvintele lui Budha* ce vor apare în aceiași colecțiune. („Librăria nouă", Carol P. Segal. n.ed.)

3 Aci se condamnă unirea sexelor care evită nașterea copiilor.

17. Dar cel ce, fericit în inimă și mulțumit de sine, găsește bucuria în el însuși, acela nu disprețuește nici o lucrare;

18. Căci nu-i pasă dacă o lucrare este sau nu făcută, și nici nu-și așteaptă ajutorul de la vre-o ființă.

19. De aceia, pururi desprins de recompensă, sfârșește lucrarea pe care trebue s'o faci; căci făcând-o cu abnegație, omul atinge scopul suprem.

20. Prin lucrări Janaka și alții au câștigat desăvârșirea. Dacă tu consideri astfel totalitatea lucrurilor umane tu trebue să lucrezi.

21. După cum lucrează un mai mare al oamenilor, așa lucrează și restul; pilda pe care o dă, – poporul o urmează.

22. Eu însu-mi, fiule al lui Prithâ, n'am nimic de făcut în cele trei lumi,[1] n'am acolo nimic nou de câștigat, și totuși sunt gata la lucru.

23. Căci dacă nu m'aşi arăta neobosit la lucru, toți oamenii aceștia cari se țin de drumul meu, toate generațiile astea ar muri.

24. Dacă nu mi-ași face lucrul, aș face un haos și ași distruge generațiile acestea.

Datoria înțeleptului

25. Pe când ignoranții lucrează legați de-o operă comună, înțeleptul, rămas deoparte *să lucreze pentru a aduce ordinea în lume*.

26. Să nu provoace împărțirea ideilor printre ignoranții legați de lucrul lor; dar alături cu ei *să le inspire dragostea de muncă*.

27. Toate operile cu putință încep de la însușirile firești ale ființelor viețuitoare; acela pe care îl turbură orgoliu, totdeauna își face din asta o cinste și-și zice *„eu sunt autorul!”*[2].

28. Dar acela care cunoaște adevărul, știind ce să dea însușirei și ce să dea împrejurărei, își zice: „este întâlnirea unor însușiri cu alte însușiri” și rămîne de-oparte, senin.

29. Aceia pe care îi turbură însușirile firești ale lucrurilor, se lipsesc de *actele care decurg din ele*: acestea sunt spiritele *greoae* cari nu știu să desprindă generalitatea. Acela care-o cunoaște să nu-i facă să se poticnească. Să-i ajute.

30. Leagă de mine toate lucrurile, gîndește-te la Spiritul suprem; și fără nădejde, fără să te îngrijești de tine, luptă și *fii fără tristețe*.

1 Cele trei caste care urmează după Brahmani (preoți): Xatriyas, Vaicas, Çudras.
2 „Eu sunt cel dintâi care am prezis asta” ca și cum persoana lui, și nu lucrul interesează!

31. Oamenii cari urmăresc poruncile mele cu credință, fără să murmure, sunt și ei deslegați de legătura operilor; (Nu mai sunt robiți lucrului lor, *ci mie*).

32. Dar cei ce murmură și nu le păzesc, să știi, că decăzuți din ori ce știință, pier lipsiți de înțelegere.

33. Înțeleptul de asemenea, tinde către ce este potrivit cu firea sa; animalele urmează pe a lor. La ce bun să lupți împotriva acestei legi?

34. Trebue ca obiectul simțirilor să provoace dorința și aversiunea. Numai înțeleptul să nu se pue sub stăpânirea lor, fiincă îi sunt dușmane.

35. E mai bine să urmezi propria ta lege, chiar imperfectă, de cît legea altuia, chiar mai bună;[1] trebue mai bine să mori practicând propria ta lege: legea altuia are primejdii[2].

Isvorul Păcatului

Arjuna

36. Dar, o Păstorule, prin ce poate fi omul indus în păcat fără să vrea, și ca împins de o putere străină?

Prea fericitul

37. Este dragostea lumească, e pasiunea, născută din instinct; e mistuitoare, plină de păcat; află că e o dușmană aci pe pămînt.

38. După cum fumul acoperă flacăra și rugina oglinda, după cum mitra acoperă foetus-ul, astfel acestă furie acoperă lumea.

39. Veșnică vrășmașe a celui înțelept, ea întunecă știința. Ca o flacără nesăturată, își schimbă forma după capriciu.

40. Simțurile, spiritul, judecata, – sunt țara pe care ea le pustiiește. Prin simțuri ea întunecă cunoștința și tulbură rațiunea omului.

41. De aceea, minunatule fiu al lui Bharâta, înlănțueșteti simțurile de la început, și *distruge pe aceasta păcătuitoare* care înlătură cunoștința și judecata.

42. Simțurile, se zice, sunt puternice: Spiritul însă e mai puternic ca simțurile. Rațiunea e mai puternică de cât spiritul. Dar ce este mai puternic și decît ea, este *el*, *Spiritul Suprem*.

43. Știind deci că El este cel mai puternic, întărește-te prin El, în tine însuți, și ucide un inamic cu forme schimbătoare, și de care te apropii cu greutate.

---

1 Aci se vede întemeetorul castelor, care ținea pe fiecare om legat de legea castei-lui.

2 Isus declarând pe toți egali, din clipa cînd ai primit învățătura lui, nu mai face deosebire de caste, și dă ori cui dreptul să se numească fiu al lui Dumnezeu.

IV
YOGA ȘTIINȚEI

Prea fericitul

1. Această Unire veșnică am propovăduit-o la început lui Vivasvat; Vivasvat a predat-o lui Manu; Manu a spus-o lui Ixwaku;

2. Și primită astfel din mână în mână Rishis-i regali au cunoscut-o; dar în lunga durată a vremurilor doctrina aceasta s'a pierdut, o învingătorule.

3. Aceiași doctrină antică viu să ți-o lămuresc azi; căci zis'am: „tu ești slujitorul și prietenul meu"; este misterul suprem.

Arjuna

4. Nașterea ta este în urmă[1]; aceia a lui Vivasvat a precedat pe a ta; cum să te pricep când tu zici: „La început, am învățat pe Vivasvat"?

Prea fericitul

5. Am avut multe nașteri și tu de asemenea, Arjuna. Pe toate le știu: dar tu viteazule, nu le cunoști.

6. Cu toate că fără început și fără sfârșit, și căpetenie a ființelor viețuitoare, totuși stăpân al propriei mele firii, mă nasc prin virtutea mea magică.

7. Când justiția lâncezește, Bhârata, când nedreptatea se ridică, atunci mă fac eu însumi creatură și mă întrupez din epocă în epocă.

8. Pentru apărarea celor buni, pentru ruina celor răi, pentru întronarea dreptății.

9. Acela care știe după adevăr nașterea mea, și opera mea divină, când își va părăsi trupul nu se va întoarce la o naștere nouă; el vine la mine, Arjuna.

10. Deslegați de plăcere, de teamă și de patimă schimbați în credincioșii, și supușii mei, mulți oameni purificați prin asprimele învățăturii, s'au unit cu substanța mea.

---

1 Așa se mirau și Evreii când Isus le spunea că el e mai înainte de toți prorocii. Lucrul acesta a făcut pe unii să asemene pe Krishna cu Christos, căci, ca și Christos, Khrishna afirma nașterea lui mai înainte de toți vecii. E de ajuns însă să compari viața unuia cu acelui lalt și e clar să deosebești ce lucru fundamental îi deosebește. (Vezi Biografia lui Krishna în ori ce Enciclopedie).

11. Căci, după cum oamenii se înclină înaintea mea, așa și eu îi cinstesc. Toți oamenii vin după mine, fiu al lui Prithâ;

12. Dar cei ce doresc plată pentru faptele lor numai aceia aduc aici pe pămînt, jertfă zeilor; și curînd, tot *în lumea aceastǎ pǎmînteascǎ*, *plata lucrurilor*, *le cade la împǎrțealǎ*.

13. Eu am creiat cele patru caste și am împărțit între ele însușirile funcțiunilor. Să știi că ele sunt opera mea care n'am nici o funcție particulară și care nu mă schimb.

14. Faptele mele nu mă murdăresc, căci ele nu-mi dau nici o plată[1]. Și cel care mă cunoaște astfel *nu este legat de nici o legătură cu lucrul lui*.

15. Știind deci că vechii înțelepți și au îndeplinit munca lor, împlinește-ți și tu munca în chipul cum acești înțelepți au făcut-o odinioară.

16. Dar, întrebi tu, ce este munca? Ce este repaosul? Însăși poeții au șovăit. Eu te voi învăța, și când vei ști, vei fi deslegat de robia Răului.

17. Trebue să știi ce este *fapta*, încetarea, și inacțiunea. Căci mersul faptei, e greu de priceput.

18. Cine vede repaosul în acțiune, și acțiunea în repaos, acela este înțelept printre oameni; este în stare de *Unire* (cu spiritul suprem) ori ce operă ar face el, de altmintrelea.

19. Dacă toate întreprinderile pe cari le începi, *sunt lipsite de inspirațiile dorinții*[2] ca și cum lucrul dorit ar fi fost mistuit de focul științii, – te poți numi înțelept printre oamenii inteligenți.

20. Căci cel ce a isgonit dorința din răsplata muncei sale, cel ce este totdeauna satisfăcut și neatins de invidie; *acela cu toate că e ocupat de o operă, este totuși în repaos* (pace).

21. Fără speranță, stăpân al gândurilor sale, ne așteptând din afară nici un ajutor, nesăvârșind lucrarea de cât cu trupul, – el nu cade în păcat.

22. Satisfăcut cu ceia ce se prezintă, superior iubirii și urii, ferit de invidie, egal în fața biruinții și a înfrângerii, *el nu este rob lucrului*, *ori ce ar lucra*[3].

23. Pentru acela care a izgonit dorințele, care este liber, care își întoarce cugetarea către știință și procedează la sacrificiu, opera întreagă dispare din proprii lui ochi, nu se mândrește cu ea căci științei divine îi revin toate meritele.

---

1 Este aci o asemănare cu caracterizarea „lucrului în sine" al lui Kant, care este *necondiționat*, – pe când tot ce ține de fenomen, e supus *condițiunii de cauză și efect*.

2 Deci faptele bune nu sunt efectul unei condițiuni. Vezi nota anterioară.

3 *Nu lucrul îl determină, ci datoria, nu materia, ci spiritul, nu robia ci libertatea.*

33. Și aștfel sacrificiul care isvorăște din știință prețuește mai mult de cât acela care isvorăște din îndemnul bogățiilor, căci ori ce perfecțiune a faptelor eşte cuprinsă în știință.

34. Să știi, că știința aceaşta se obține cinştind, întrebând și slujind celor înțelepți; înțelepții cari văd adevărul, sunt aceia cari te vor învăța știința.

35. Când vei avea-o, nu vei mai încerca șovăire, fiule al lui Pându; prin ea vei vedea pe toți cei vii în Sufletul Suprem, și apoi în mine.

36. Chiar dacă ai fi săvârșit mai multe păcate de cât toți păcătoșii, pe vasul științei mele tu vei pluti peşte ori ce păcat.

37. După cum focul aprins preface lemnul în cenușe, aştfel Arjuna, focul științii miştue toate faptele.

38. Căci nu eşte apă de purificare (aiazmă) asemenea științii... Cel ce s'a desăvârșit prin Unirea miştică, găsește cu timpul știința în el însuși...

39. Omul de credință o primește, când eşte devotat ei, și ştăpân pe simțurile sale; și când a câștigat-o, ajunge repede la fericire.

40. Dar omul neștiutor și fără credință, în prada îndoelii, eşte pierdut; căci nici lumea aceaşta, nici cealaltă, nici fericirea nu sunt hărăzite omului dat pradă îndoelei.

41. Acel care prin Unirea divină s'a deslegat de dragoştea faptelor lui proprii și prin știință a tăiat vrejul îndoelii, e redat sieși și nu mai eşte înlănțuit de robia faptelor sale.

42. Aştfel dar, o fiu al lui Bhârata, îndoiala aşta care pururea e născută din neștiință, și locuește în inimă, tae-o cu sabia științei, mergi spre Unire, și ridică-te.

V

YOGA RENUNȚĂREI LA FAPTELE „EULUI"

Unirea indisolubilă între renunțarea la eul tău propriu
și contopirea cu Dumnezeu.

Arjuna

1. Tu lauzi pe de o parte, o Krishna, renunțarea la faptele noastre, și pe de altă parte Unirea mistică; care din amândouă este mai bună? Spune-mi lămurit.

Prea fericitul

2. Renunțarea la faptele proprii eului și Unirea mistică procură amândouă fericirea; totuși Unirea prețuește încă mai mult de cât renunțarea.

3. Trebue să socotești ca *statornic în renunțare* pe acela care nu are nici ură nici dorință; căci acela care nu are aceste două slăbiciuni, este ușor deslegat de robia faptelor sale.

4. Numai copii despart doctrina rațională a Unirei mistice, dar nu înțelepții. În adevăr cine se predă cu totul uneia, culege fructul celeilalte.

5. În ziua în care ai ajuns la acea renunțare prin meditațiuni raționale, ajungi de asemenea prin acte, la Uniunea mistică; și cine vede un singur lucru în ambele metode, vede bine.

6. Dar, o, eroule al marelui Car răsboinic, reunirea lor este greu de atins, fără *Unirea însăși*; pe când pustnicul care o primește, ajunge numai decât la Dumnezeu.

7. Dat acestei practice, cu sufletul purificat, biruitor, al său propriu și al simțurilor sale, trăind din viața nedivizibilă a tuturor celor vii, el nu e pătat de lucrarea sa,

8. „Nu eu lucrez": așa să cugete Yogî[1] cunoscător al adevărului, când vede, aude, atinge, adurmecă, mănâncă, doarme, respiră.

9. Vorbește, părăsește, sau apucă ceva, deschide sau închide ochii; și să-și zică: *simțurile sunt făcute numai pentru obiectele sensibile.*

---

1 Yogî = omul care practica Yoga „unirea cu divinitatea".

10. Acela care gonind dorința din spirit, săvârșește fapte numai în vederea lui Dumnezeu, nu mai poate fi întinat de păcat, cum nu poate o picătură de apă să ude o foae de lotus.

11. Prin trupul lor, prin spiritul lor, prin rațiunea lor, prin toate simțurile lor Jôgîi își fac lucrarea (ca ceva în afară de ei) fără a *dori* răsplata și o fac pentru *propria lor purificare*.

12. Și prin această abnegare, ajung la fericirea supremă. Dar omul care nu practică Unirea sfântă și care își aruncă ochii la fructul operilor sale, chiar drepte, este înlănțuit încă, robit de puterea dorinții „eului său”[1].

13. Muritorul care prin puterea spiritului, practică abnegarea în toate actele sale, locuește liniștit și atotputernic în cetatea cu nouă porți (corpul care are nouă orificii) fără a fi el însuși cauza nici unei acțiuni.

14. Stăpânul lumii nu creiază nici *lucrarea* nici *lucrul*, nici tendința de a se bucura de roadele faptelor; acestea sunt rezultatele *naturei individuale*.

15. Domnul nu se însărcinează nici cu păcatele nici cu faptele bune, ale nimănui. Ignoranța acoperă știința: așa rătăcesc creaturile.

16. Dar pentru aceia în sufletul cărora știința[2] a distrus ignoranța, știința ca soarele, luminează în ei Ideia acestei ființe supreme:

17. Cugetând la El, împărtășindu-se din esența Lui, locuind în El, cu totul ai Lui, ei merg pe un drum de unde nu se mai întorc înapoi, dezrobiți prin știință de păcatele lor.

18. În bramanul dotat cu știință și modestie, în bou și în elefant, în câine chiar, și acel ce se hrănește cu câinii, – înțelepții văd, făpturile unui Acelaș Creator.

19. Aci, pe pământ, aceia au învins natura, al căror spirit se ține tare în asemănarea adâncă cu Sufletul Divinului: căci Unicul Dumnezeu e fără păcat; de aceia ei rămân tari în Dumnezeu.

20. Un asemenea om nu se bucură de o întâmplare plăcută; nu se întristează de împrejurare supărătoare. Cu cugetarea dârză, neclintită, îndreptată spre Dumnezeu, și ca înfiptă în Dumnezeu,

---

1 El este centrul purtării sale și nu Dumnezeu. Efectul: Sentimentul Fariseului care disprețuește pe vameș. Și atunci să nu ne mirăm că păcătuim când ne uităm cu dispreț la cei cari nu sunt ca noi. Pe când dacă suntem robii înșiși ai lui Christos, atunci nu ne putem uita decât cu ochii lui, la cei ce sunt afară de noi. Aci se unesc cele 2 doctrine.

2 Cunoștința lui Atman – Dumnezeu.

21. Liber de contactele exterioare, el găsește în el însuși fericirea: și astfel acela pe care uniunea mistică îl unește cu Dumnezeu, se bucură de o fericire nepieritoare deși *nu* a urmărit această fericire. Ea este o urmare firească a datorii de a te uni cu Dumnezeu. Dacă ar fi urmărit întâi această fericire ar fi pierdut-o.

Scopul înțeleptului a fost numai *această unire, prin orice sacrificii.*

22. Căci plăcerile născute din atingeri cu obiectele sensibile, nasc durere; ele au un început și un sfârșit o fiule al lui Kuntî! Înțeleptul nu găsește acolo bucuria.

23. Dacă poate aci pe pământ, înainte de a fi despărțit de trup, să înfrunte lovitura dorinții și a pasiunii, numai așà ești unit cu Spiritul, ești fericit!

24. Acela care găsește în sine însuși fericirea și bucuria și în sine însuși de asemenea lumina, este un Yogî care se va stinge în Dumnezeu și se va uni cu ființa lui Dumnezeu.

25. Așa se sting în Dumnezeu Rishii, (sfinții vedici) ale căror greșeli sunt șterse, al căror spirit nu s'a risipit în simțuri, cari s'au biruit pe sine, și s'au bucurat de bunul celor vii.

26. Când ești *desrobit de iubire și de ură*, când te-ai învins și în inimă, și în cugetul tău, când te-ai cunoscut pe tine însuti, ești aproape de a te stinge în Dumnezeu.

27. Când ai isgonit afecțiunile născute din atingerea cu lumea aceasta, când ți-ai îndreptat privirea drept înainte, ți-ai potolit mișcările pieptului,

28. Ți-ai îmblânzit simțurile și când ți-ai îndreptat spiritul și rațiunea numai spre *dezrobire*, când dorința, teama, pasiunea, fiind isgonite, ai ajuns în adevăr la dezrobire,

29. Atuncea pricepi cum am înțeles ca sacrificiile și asprimile, și înțelegi că sunt marele stăpân al lumilor, și prietenul tuturor celor vii: atunci poți dobândi pacea.

VI
YOGA SUPUNERII
de sine însuși

Prea fericitul

1. Acela care fără să aştepte răsplata faptelor, împlineşte lucrarea poruncită, este un Renunțător și un Yogi, iar nu acela care lasă neîngrijit focul lucrării sfinte.

2. Să știi, o fiu al lui Pându, că *Renunțarea* este însăși *Unirea*, fără de care nimeni nu se poate uni în adevăr cu Spiritul Suprem.

3. Pentru pustnicul care se sileşte spre Unirea sfîntă, silința asta a lui, se schimbă în sprijin; cînd a atins Unirea, sprijinul lui e pacea:

4. Căci, de oarece el nu este alipit nici de obiectele simțurilor, ni chiar de *lucrarea* lui (ca unic scop), atunci desbrăcat cu desăvârşire de el însuși el a atins cu adevărat Unirea divină.

5. Să se ridice dar și să ia aminte să nu se înjosească; căci spiritul omului este, când aliatul său, când dușmanul său.

6. El este aliatul aceluia care s'a biruit pe sine; dar din dușmănie pentru ceia ce *nu* este spiritual, spiritul poate lucra ca un vrăjmaș.

Semnul desăvârşirii:
Să fii egal în fața nepotrivirilor externe

7. În omul biruitor și împăcat, Spiritul Suprem rămâne recules, odihnit în mijlocul frigului și al căldurii, al plăcerii și al durerii, al onorilor și al defăimărilor.

8. Omul care este fericit în cunoştință şi ştiință[1], cu inima sus şi simţurile biruite, privind ca egale o bucată de pămînt, de aur, sau o piatră, poartă numele de Yogî; căci este unit spiritualicește cu Dumnezeu.

9. Este vrednic de cinste acela care se uită deopotrivă către prieteni şi bine voitori, către dușmani, nepăsători, și streini, către câinoși și cei iubitori, către cei buni de asemenea și către păcătoși.

10. Ori ce Yogî, să-și împlinească pururea râvna credinței sale, singur, deoparte, fără însoțitori, stăpân pe mințile sale, desbrăcat de ori ce nădejdi personale, egoiste;

1 „Ştiinţă" pretutindeni e luată în înţelesul de „cunoştinţă despre Dumnezeu"

11. Într'un loc pur, să se ridice un scaun tare nici prea înalt nici prea jos, înconjurat cu iarbă, pânză, şi piele;

12. Şi acolo, cu spiritul încordat către unitate, stăpânindu-şi cugetarea, simţurile şi acţiunea, aşezat pe acest scaun, să se unească în minte, cu Domnul, în vederea purificării.

13. Ţinându-şi cu tărie în echilibru trupul, capul şi gâtul, imobil, cu privirea înclinată înainte, neîntorcând-o în nici o parte.

14. Cu inima în pace, fără teamă, statornic în hotărârile sale ca un novice, stăpân pe spiritul său, Yogî să rămâe aşezat şi să mă ia drept unic obiect al meditaţiei sale.

15. Astfel exersându-se regulat în sfântul extaz, Yogî al cărui spirit este îmblânzit, ajunge la beatitudinea care are drept ţintă stingerea în mine[1].

16. Uniunea divină nu este nici pentru cine mănâncă mult, nici pentru cine nu mănâncă nimic; nu e nici pentru cine doarme mult, nici pentru cine veghiază într'una, Arjuna.

17. Unirea sfântă cari ridică toate relele, este pentru acela care mănâncă cu cumpătare, se odihneşte cu măsură, *lucrează*, *doarme*, *veghiază cu măsură.*

18. Când înţeleptul şi-a ţintuit asupra lui în suşi cugetarea sa cu totul smerită, s'a deslegat de toate dorinţele, atunci se cheamă că este unit cu Dumnezeu.

19. Yogî este ca o lampă care la adăpost de vânt nu pâlpâe, când înfrânându-şi cugetarea, se predă Unirei mistice.

20. Când cugetarea lui se bucură de liniştire stând înlănţuită de slujba Unirei divine; când contemplând Divinitatea în ea însăşi el se bucură în *Ea*;

21. Când gustă bucuria aceasta nesfârşită pe care o dă numai cugetul şi care întrece simţurile; când se contopeşte, *fără să pâlpâe*, cu Esenţa cea adevărată,

22. Şi când sorbind-o în sine cugetă că nici un alt câştig nu i se poate asemăna; când însfârşit, lipindu-se cât mai strâns de ea, cugetarea nu mai poate fi desprinsă, nici chiar printr'o vie durere[2].

23. Să ştie *că această ruptură a oricărei legături între noi şi durere*, *se cheamă Unirea mistică*, şi această unire trebuie să fie practicată cu hotărâre şi statornicie până ce *cugetarea se cufundă în ea.*

1 Extazul acesta prin contemplaţie este corespunzător rugăciunei creştinilor rezumat în acel „Facă-se voia ta" din Tatăl Nostru: O reculegere de puteri, din izvorul puterilor.

2 În Apostolul Pavel: Cine mă va despărţi de Isus? nici o putere nici un chin; vezi Romani 8, vers. 35-39.

24. Desbrăcând absolut toate dorințele *născute din imaginație* și subjugând în sufletul său furnicarul de sensații ce îi vin de pretutindeni,

25. Pe nesimțite, omul trebue să ajungă la liniște prin rațiunea sa întărită în statornicie, iar spiritul său, cu tărie recules în sine, să nu se mai gândească *la nimic strein*.

26. Și decâte ori spiritul său nestatornic și șovăelnic alunecă aiurea, să-l facă să simtă frâul și să-l aducă la supunere.[1]

27. O fericire supremă cuprinde sufletul unui Yogî; patimile îi sunt potolite. A devenit în esență, una cu Dumnezeu; e fără pată.

28. Omul, curățit astfel prin exercițiul stăruitor al Sfintei Uniri, se bucură fericit în atingerea cu Dumnezeu, de o fericire fără de margini.

Contopindu-se pe sine cu Dumnezeu, el contopește pe toată lumea cu El

29. El vede Sufletul suprem stând în toate ființele viețuitoare și în acest Suflet, pe toate ființele, dacă și sufletul său însuși este unit cu acesta prin Uniunea divină, și vede pretutindeni, *Identitatea*.

30. Cel ce mă vede pretutindeni, și care vede totul în mine, nu mai mă poate pierde nici nu poate fi pierdut pentru mine.

31. Acela care adoră esența mea, esență care salășluește în toate ființele viețuitoare, insul care rămâne tare privind Unitatea în ori ce stare s'ar afla, – *este totdeauna cu mine*.

32. Acela, Arjuna, care, instruit de propria lui înrudire, vede Înrudirea cu el pretutindenea, fericit sau nenorocit, este un Yogi ales.

Ispita celei mai mari controverse

Arjuna

33. O! ucigător al lui Madhu, nu văd cum nestatornicia spiritului omenesc, ar oferi o temelie statornică, ca să poți zidi pe dânsa *Unirea* mistică pe care tu o vezi cu putință prin *Înrudirea* noastră a tuturora cu El.

34. Căci spiritul este nestatornic, o Krishna, e nobil, puternic și violent; mi se pare că este tot atât de greu de strunit, ca și vîntul.

1 În Apostolul Pavel: „nu fiți ca un cal sau un catîr pe care îl tragi”.

Singurul mijloc de desăvîrşire: disciplina spirituală
Prea fericitul

35. Fără îndoială, o viteazule! – spiritul e mobil şi greu de prins; dar prin *deprindere* şi prin *expulziunea* patimilor, îl stăpâneşti, o fiule al lui Kuntî!

36. Pentru cine nu s'a strunit singur, unirea e greu de atins, după mine; dar pentru omul care s'a stăpînit, sunt mijloace să ajungă acolo,

Ori ce sforţare e pierdută în zadar?
Arjuna

37. Omul nesupus, dar credincios, al cărui spirit s'a depărtat de uniunea divină, şi n'a putut să atingă perfecţiunea, pe ce drum apucă el, o Krishna?

38. Respins de oparte şi de alta, oare va dispărea el ca norul împrăştiat ne mai oprindu-se în cale, pierdut departe de calea divina?

39. Bine voeşte, o Krishna, şi-mi lămureşte cu totul această îndoială: nimeni altul de cât tine, n'ar fi în stare să mi-o risipească.

Prea fericitul Krishna

40. Fiule al lui Prithâ, nici aici jos, nici dincolo, omul acesta nu se poate nimici: un om de bine, prietene, nu intră nici odată, în calea nenorocită.

41. Se duce în lăcaşul celor curaţi; locueşte acolo un număr mare de ani! apoi renaşte în familie de curaţi şi binefericiţi.

42. Sau chiar de înţelepţi cari practică uniunea mistică: şi ştii că e foarte greu să obţii în lume o astfel de obârşie.

43. Atunci el reia piosul exerciţiul, pe care-l practicase în viaţa sa anterioară, şi se sforţează şi mai mult către perfecţiune, o fiule al lui Prithâ;

44. Căci anterioara lui educaţie, îl târăşte fără să vrea, chiar dacă în dorinţa sa de a ajunge la Unire, ar călcà doctrina brâhmanică.

45. De îndată ce şi-a înfrânat spiritul prin sforţări, Yogî curăţit, de întinăciuni, perfecţionat prin mai multe naşteri, intră însfârşit în calea supremă.

46. Atunci este privit ca superior asceţilor, superior oamenilor de acţiune. Uneşte-te dar ô Arjuna.

47. Căci între toţi aceia cari practică Unirea, acela care vine la mine mânat de *inima sa*, şi mă adoră ca credinţă, este judecat de mine, ca cel mai bine unit dintre toţi.

VII
YOGA CUNOȘTINȚEI INTIME A SPIRITULUI-SUPREM

Prea fericitul

1. Dacă tu ținteşti asupra mea spiritul tău, practicând Uniunea mistică, și ești atent la mine ascultă, fiu al lui Prithâ, cum mă vei cunoaște atunci, în întregime, cu evidență.

2. O să ți arăt desăvârșit, cu împărțirile ei, știința aceasta, dincolo de care, aici pe pămînt, nu mai este nimic de învățat.

3. Din atâtea milioane de oameni numai câți-va se silesc să ajungă la perfecție; și printre acești înțelepți minunați, unul numai dacă mă cunoaște în esența mea.

4. Pământul, apa, focul, vântul, aerul, spiritul, rațiunea și eul, – aceasta este natura mea divină iată în 8 elemente;

5. Aceasta este cea inferioară. Cunoaște acum și pe cealaltă care e natura mea superioară: *principiul de viață care susține lumea.*[1]

6. În sânul ei stau toate ființele viețuitoare înțelege-le; căci producția și disoluția universului, sunt eu însumi;

7. Mai sus de mine, nu mai e nimica: de mine e suspendat Universul, ca o salbă de perle, de un fir de ață.

8. În ape, eu sunt gustul, o fiu a lui Kuntî; în lună și soare, eu sunt Lumina; în cărțile sfinte ale *Vedei* sunt lauda; în aer sunt sunet; în oameni sunt forța masculină;

9. În pământ, eu sunt parfumul curat; în foc sunt splendoarea; viața, în toate ființele; în asceți sunt înfrânarea.

10. Află, fiu al lui Prithâ, că sunt sământa inepuizabilă a tuturor celor vii; știința înțelepților, curajul voinicilor.

11. Virtutea celor forți, lipsiți de pasiune și de dorinți: în ființele însuflețite sunt atracția pe care justiția o autoriză.

---

1 Aceasta e *numenul* lui Kant. La câtă depărtare de veacuri, două inteligențe remarcabile se unesc asupra celor două aspecte fundamentale ale vieți: *fenomenul* și *numenul*!

12. Sunt isvorul proprietăților cari se nasc din adevăr, pasiune și obscuritate: dar nu sunt în ele, – ele sunt în mine[1].

13. Tulburată de modurile acestor trei calități, lumea aceasta întreagă, nu știe că eu le sunt superior, și că sunt indestructibil.

14. Această Magie pe care o desvolt în modurile lucrurilor e greu de străbătut urmându-mă; – te rătăcești, deseori,

15. Dar n'ar putea să mă urmeze nici răii, nici sufletele turburate, nici oamenii de nimic, a căror inteligență este în prada iluziunii simțurilor și cari sunt de natura demonilor.

16. Patru clase de oameni de bine mă adoră, Arjuna: nefericitul, omul doritor de a ști, cel ce vrea să se îmbogățească și înțeleptul,

17. Acesta din urmă, pururi în contemplație, lipit de un cult unic, întrece pe toți ceilalți. Căci înțeleptul mă iubește mai presus de orice lucru, și îl iubesc și eu de asemenea.

18. Toți acești slujitori ai mei, sunt buni; dar înțeleptul ajunge ca mine însu-mi, căci în unirea minții el mă urmează ca pe calea lui cea din urmă;

19. Și după mai multe renașteri, înțeleptul vine către mine. Cine zice: „Universul este Vâsudeva[2]" nu poate înțelege marele Suflet al Universului.

20. Acela a căror inteligență este în prada dorințelor, se întorc spre alte divinități; fiecare își urmează cultul său, înlănțuiți cum sunt de lanțul propriei lor naturi.

21. Ori care ar fi persoana divină căruia un om îi oferă cultul, eu îi întorc credința în acest zeu;

22. Plin de credința acestuia, el se silește să-l servească; și obține de la el bunurile pe care le dorește, și pe care numai eu le împart.

23. Dar răsplata acestor oameni cu inteligența mică este mărginită. Cei ce sacrifică zeilor se duc la zei; cei ce mă adoră, vin la mine.

24. Neștiutorii mă cred vizibil, eu care sunt nevăzut: fiindcă ei nu cunosc natura mea superioară, inalterabilă și supremă;

25. Căci eu nu mă arăt tuturor, înfășurat cum sunt în magia pe care numai unirea spirituală cu Mine o poate risipi. Lumea plină de tulburare, nu mă cunoaște, pe mine care sunt fără naștere și fără distrugere.

---

1 *Sattva*, *Rajas*, *Tamas*; sau cum le mai zice: cele 3 *Gunas* sau calități, din amestecul cărora au eșit diferitele ființe.

2 Vasudeva este părintele trupesc al lui Krishna, părinte iubitor care a murit de durere la moartea fiului său.

26. Cunosc ființele trecute și prezente, Arjuna, și pe acelea care vor fi; dar nici una din ele nu mă cunosc[1].

27. Prin tulburarea de spirit care îsvorăște din dorință și din ură, o Bhârata, toți viii din lumea aceasta sunt expuși rătăcirii;

28. Dar aceia care prin curățirea faptelor lor și-au șters păcatele, scapă de tulburarea rătăcirii și mă adoră cu statornicie.

29. Cei ce se refugiază în mine și caută în mine scăparea de bătrânețe și de moarte, cunosc pe Dumnezeu, Sufletul suprem, și Fapta în plinătatea sa.

30. Și cei ce știu că sunt cel dintâi, dintre cei cu viață, Divinitatea Primă, și primul Sacrificiu, aceia, chiar din ziua plecărei din lumea aceasta, uniți cu mine prin gândire, mă vor cunoaște iarăși.

1 Aceleași cuvinte în esență sunt relatate de Ioan ca spuse de Isus. De aci, asemănarea relativă pe care au găsit-o unii între dânșii.

VIII
YOGA LUI D-ZEU INDIVIZIBIL ȘI SUPREM

Arjuna

1. Ce este Dumnezeu, o ucigător al lui Madhu, ce e Sufletul Suprem? Ce este Faptul? Ce vrei să înțelegi tu prin Primul născut și Dumnezeirea Primă?

2. Cum acela care locuește aci pe pământ poate să fie cel dîntăi Sacrificiu? Și cum în ziua morții poți tu să fii în cugetarea oamenilor, stăpân pe mintea lor?[1]

Prea fericitul

3. Numesc *Dumnezeu*, principiul neutru suprem și invizibil. *Sufletul Suprem*, – substanța intimă; *Faptul*, emanațiunea care produce existența substanțială a ființelor;

4. *Primul născut*, substanța divizibilă; Divinitatea Primă, – principiul masculin; eu sunt acela, care întrupat, sunt Întâiul Sacrificiu, o cel mai bunule dintre oameni[2];

5. Și acela care în ora din urmă își va aduce aminte de mine și va pleca desprins de leșul său, intră în substanța mea; nu este aci, nici o îndoială;

6. Dar dacă la sfârșitul vieții, când își părăsește corpul, se gândește la vre-o altă substanță, – la aceia se va înapoia, fiindcă după ea s'a modelat.

7. De acea, Fiule al lui Kuntî, gândește-te la mine în toată vremea, și luptă: cu spiritul și mintea îndreptat spre mine, tu vei veni la mine, nu te îndoi.

8. Căci atunci când cugetarea ta îmi rămân statornic credincioasă, unită mie, și nu se rătăcește pe aiurea, ea se întoarce către Spiritul ceresc și suprem, spre care s'a îndreptat.

9. Poetul acesta antic, moderator al lumii, mai liber de cât atomul, sprijinitorul Universului, de nepriceput în forma lui, strălucitor ca Soarele deasupra întunerecului;

1 În doctrina Creștină, credinciosul se unește nu în ziua morții ci la ziua de apoi (învierea tuturor morților).

2 Sacrificiul lui Krishna, după pretenția lui, stă numai în aceia că a convenit să se întrupeze în trup de om. Mai departe, nici un sacrificiu. A murit la 125 de ani ucis din greșală în pădure de un vânător. Pe rugul său, sau ars de bună voe cele 16.800 de femei ale sale! (Vezi *Grand Dictionnaire Larousse* ediția 1874).

10. Omul care meditează asupra acestei ființe omul cu inima tare în ziua morții, unit cu El prin dragoste și prin Unire mistică, și strângându-și între sprîncene sufletul vital, se îndreaptă spre Spiritul Suprem, ceresc.

11. Calea aceasta pe care cărturarii Vedici o numesc *Invisibilul*; pe care calcă oamenii stăpâni pe ei înșiși și scutiți de patimi; pe care o doresc toți aceia care îmbrățișază sfânta ucenicie, vreau să ți-o descriu în puține cuvinte.

12. Toate porțile simțurilor fiind închise, spiritul concentrat în inimă și sufletul vital în cap, tare și statornic în unirea spirituală,

13. Adresând cuvântul mistic *aum* (slavă tie!) Dumnezeului unic și indivizibil – și aducându-și aminte de mine: acela care pleacă astfel când își părăsește corpul, merge pe calea supremă.

14. Omul care, necugetând la nici un alt lucru își aduce aminte mereu de mine, este un Yogi veșnic unit, și căruia îi dau intrare în împărăția mea.

Cele două Lumi: Văzută și Nevăzută

15. Ajunse până la mine, sufletele acestea mari, cari au atins desăvârșirea cea mai înaltă, nu mai intră în lumea aceasta pieritoare, lăcaș al relelor.

16. Lumile se întorc în Brahma, o! Arjuna; dar *cel ce a ajuns la mine*, *nu mai trebue să se renască.*

17. Cei ce știu că ziua lui Brahma se sfârșește după 1000 vârste și că noaptea sa ține de asemenea câte o mie de vârste, cunosc ziua și noaptea[1].

18. Toate lucrurile văzute es din Nevăzut la apropierea zilei; și când noaptea se apropie se topesc în acelaș Nevăzut.

19. Astfel, întreagă această Lume de ființe, trăește și retrăește rând pe rând, se risipește la căderea nopții (morții) și renaște cu răsărirea zilei (vieții).

20. Căci în afară de această natură văzută, mai este una nevăzută și nepieritoare: când toate ființele pier, ea nu piere.

21. Se cheamă Nevăzutul și Indivizibilul; lumea aceasta este calea supremă; când ai atins'o, nu te mai întorci: acolo e lăcașul meu suprem.

22. Se poate, o fiule al lui Prithâ, printr'o adorație exclusivă, să ajungi la acest principiu masculin, în care toate ființele zac, și din care s'a desfășurat Universul acesta...

1 Se pare că durata unei vârste, e durata normală a vieții unui om 100 de ani.

28. Rodul sfinţeniei, făgăduit celui ce citeşte (şi se hrăneşte cu) *Vedele*, făgăduit celui ce s'a jertfit, a postit şi a fost darnic cu ai săi, – un Yogî îl întrece încă prin ştiinţă şi ajunge la halta supremă[1].

1 Adică sunt două drumuri pentru a ajunge la cunoaşterea lui Dumnezeu: a) aceia a faptelor şi lecturilor sfinte b) a contemplaţiei directe. Fructul acestei a 2-a căi, îl descrie în capitolul ce urmează.

IX
YOGA SUVERANULUI MISTER AL ȘTIINȚII

Prea fericitul

1. O să-ți descriu acum, în total și în părțile ei, această știință misterioasă, a cărei cunoștiință te va desrobi de rău.

2. Este știința suverană, suprema curățire, pricepută prin intuiția imediată, conform Legei, plăcută de îndeplinit, și nesecată...

3. Oamenii cari nu cred că ea este unul și acelaș lucru cu Legea, – nu vin la mine, și se întorc la nefericirile morții.

4. Eu sunt acela care dotat cu o formă nevăzută am desfășurat acest univers. În mine sunt conținute toate ființele. *Și eu nu mă înumăr printre ele*;

5. Într'alt mod, pot zice că ființele nu sunt în mine: Așa este misterul uniunei suverane. Sufletul meu este reazemul ființelor, *și fără a fi conținut în ele*, el formează ființa lor.

6. După cum în aer, există un vânt mare suflând fără încetare, în toate părțile, astfel zac în mine toate ființele: Pricepe-le, fiu al lui Kuntî.

7. La sfârșitul vieții, sufletele intră în puterea mea creatoare; la începutul vieții, le arunc din nou, afară.

8. Neclintit în puterea mea creatoare, eu nasc din când în când, tot acest Întreg de ființe, fără voia lui și numai prin virtutea emanațiunii mele.

9. Și aceste opere nu mă robesc lor; stau afară de ele, și nu atârn de ele[1].

10. Sub supravegherea mea, emanațiunea naște lucruri mobile și imobile; și sub această condițiune, fiu al lui Kuntî, lumea își împlinește revoluțiunea ei,

11. Îmbrăcat în trup omenesc, nesocotiții mă disprețuesc, necunoscând esența mea supremă care poruncește tuturor ființelor.

12. Dar nădejdea lor este zadarnică; operile lor sunt zadarnice, știința lor deșartă; cugetarea lor e rătăcită; ei sunt sub puterea turbulentă a Râxasas-ilor și a Asuras-ilor[2].

---

1 E relația dintre un autor și operile sale. Ele singure depind de el, dar autorul nu.

2 Demoni mari și mici.

13. Dar înțelepții generoși urmează puterii mele, și mă adoră, negândindu-se de cât la mine singur, și știind că sunt principiul statornic al ființelor.

14. Fără încetare mă celebrează prin laude, veșnic luptând și neclintiți în hotărârile lor; îmi aduc închinare, ma adoră, și îmi slujesc într'o perpetuă Uniune.

15. Alții îmi oferă o jertfă de știință, văzându-mă în unitatea și simplicitate mea, cu fața întoarsă pretutindenea.

16. Eu sunt jertfa, sunt adorarea, sunt ofranda morților; sunt iarba mântuirii; sunt imnul sfânt; sunt oncțiunea; sunt focul; sunt victima.

17. Sunt tatăl acestei lumi, mama, soțul și străbunul ei. Sunt învățătură, purificare, cuvântul mistic *aum*! (Slavă ție!); Rigul, Sâma și Yajour.

18. Eu sunt calea,[1] reazămul, Domnul, martorul, lăcașul, refugiul, prietenul, sunt Nașterea și Moartea; popasul; comoara; sământa fără de moarte.

19. Eu încălzesc; eu țiu și trimit ploaea. Sunt Nemurirea și Moartea, ființă și neființă, Arjuna.

20. Dela mine cer calea paradisului înțelepții cari au citit cele trei *Vedas*, cari au băut Sôma, s'au curățit de păcate, și au împlinit jertfa. Ajunși la sf. locuință a Zeului *Indra*, se desfată în Paradisul hranei dumnezeiești.

21. Și când au gustat din această lume nemărginită a cerurilor, meritul lor fiind epuizat, se întorc în lumea muritorilor. Astfel, oamenii cari au urmat cele 3 cărți ale Legei, ne aspirând decât la fericire, rămân supuși întoarcerilor în viată.

22. Oamenii cari mă slujesc fără să se mai gândească la nimic altceva, rămânându-mi veșnic uniți, primesc dela mine fericirea unirei veșnice.

23. Aceia chiar care, plini de credință, adoră alte divinități, mă onorează tot așa de bine, ca în afară de regulele tradiției:

24. Căci eu primesc (strâng) și prezidez toate sacrificiile; dar ei nu mă cunosc în esența mea, și cad din nou.

25. Cei ce sunt juruiți Zeilor, merg la zei; strămoșilor, – se duc la strămoși; cei ce sunt juruiți larvelor, se duc la larve. Iar cei ce sunt juruiți mie, vin la mine.

26. Când mi se oferă în adorare o frunză, o floare, un fruct, sau apă, le primesc, drept alimente, ca o ofrandă pioasă.

1 În Isus: „eu sunt calea, adevărul și viața".

27. Așa dar, ceia ce faci, ceia ce mănânci, ceia ce sacrifici, ceia ce dai, ceia ce-ți impui, o fiu al lui Kuntî, – fă mi-le o ofrandă mie![1]

28. Vei fi deslegat de legătura faptelor tale, – fie bune, fie rele; și cu sufletul țintă spre Sfânta Unire, liber tu vei veni la mine!

29. Sunt egal pentru toate ființele; n'am pentru ele nici ură nici dragoste. Dar cei ce mă adoră sunt în mine și eu sunt în ei.

30. Omul cel mai vinovat, dacă vine să mă adore și să întoarcă numai spre mine tot cultul său, trebue să fie crezut bun; căci el a luat hotărârea cea bună.

31. Îndată se face „drept" și merge către veșnicul repaos. Fiu al lui Kuntî, mărturisește că cel ce mă adoră nu piere.

32. Căci cei ce caută la mine refugiul, chiar de ar fi fost concepuți în păcat cum de pildă: femeile, vaicyas-ii (comersanții) çudras-i (servitorii) chiar ei, merg pe calea supremă.

33. Cu atât mai mult cuvânt, sfinții brâhmani și pioșii râjarshis. Pus în această lume pieritoare, și plină de rele, – adoră-mă;

34. Îndreaptă către mine spiritul tău; și adorându-mă, adu-mi jertfa și închinarea. Atunci în Unire cu mine, nevăzându-mă de cât pe mine singur, vei putea să ajungi până la mine.

1 Numai făcând din toate actele noastre o ofrandă-divinității, vom vedea imediat *dacă un lucru trebue sau nu făcut*; numai așa ne vom opri de la acele lucruri *cari ar fi o ofrandă josnică și insultătoare pentru divinitate*.

X
YOGA DESĂVÂRȘIREI

Prea fericitul

1. Ascultă încă, o erou care mă iubești, gravele cuvinte pe care ți le voi spune pentru a-ți da mântuirea.

2. Adunările zeilor și marii Rishis (Sfinți Vedici) nu știu să mă fi născut cândva; căci sunt principiul absolut al zeilor și al marilor Rishis.

3. Când știi că nu sunt născut, că sunt întâiul Domn al Lumii, – scapi de orice rătăcire printre muritori, și ești ertat de toate păcatele.

4. Rațiunea, știința, certitudinea, răbdarea, adevărul, stăpânirea de sine, pacea, plăcerea și durerea, nașterea și distrugerea, teama și siguranța,

5. Durerea, bunăvoința, veselia și posturile, darnicia, gloria și defăimarea, sunt însușiri ale lucrurilor, al căror împărțitor sunt eu.

6. Cei 7 mari Rishis, cei 4 Prajâpatîs și Manus-i, conținuți în substanța mea, sunt născuți printr'un act al spiritului meu; și din ei a eșit în lumea aceasta genul omenesc.

7. Când se cunosc în esența lor această putere suverană și această unire care residă în mine atunci fără îndoială, ori cine se unește cu mine, printr'o unire de nesguduit.

8. Sunt obîrșia ori cărui lucru; de la mine începe Universul: așa cugetă, așa mă adoră înțelepții, cari se împărtășesc din esența supremă.

9. Gândindu-se la mine, suspinând după, mine, sfătuindu-se unii pe alții, povestind despre mine, ei se bucură și sunt fericiți.

10. Pururea în stare de contopire cu mine, aducându-mi o jertfă de iubire, ei primesc de la mine această Unire mistică a inteligenții, pe calea căreia, ei pot ajunge până la mine.

11. În misercodia mea, și fără a'mi eși din Unitate, eu gonesc din ei întunericul neștiinței, cu torța luminoasă a științii.

Arjuna

12. Tu ești zeul suprem, lăcașul dumnezeesc, curățirea totală; Spiritul veșnic și ceresc, Divinitatea primă fără naștere: Domnul.

14. Cred, o răsboinice pletos, în adevărul cuvântului tău: căci nici zeii, nici Dânavașii nu știu cum te faci vizibil;

15. Tu singur, te cunoști pe tine însu-ți, o spirit suprem, ființă a ființelor, prinț al celor vii, Dumnezeu al Dumnezeilor, Domn al făpturilor.

16. Bine voiește a-mi spune fără înconjur virtuțile cerești prin care ții lumile și le pătrunzi de ființa ta;

17. Spune-mi, yôgî, cum, unit cu tine prin cugetare, ași putea să te cunosc; în ce părți ale esenței tale o! prea fericitule, mi-ai fi de înțeles.

18. Povestește-mi pe larg Unirea ta mistică, și virtutea ta supremă, o! învingătorule oamenilor! Cuvântul e pentru urechea mea o ambrozie, de care nu mai mă pot sătura.

Însușirile lui Krishna

Prea fericitul

19. Ei bine! O să-ți spui care-mi sunt virtuțile mele cerești: în scurt, fiu al lui Prithâ, nu sunt margini, imensității mele.

20. Sunt sufletul care stă în toate ființele viețuitoare; sunt începutul, mijlocul și sfârșitul ființelor vii.

32. În lucrurile create, Arjuna, eu sunt începutul, mijlocul și sfârșitul; între științe, sunt știința Sufletului suprem; pentru cei ce vorbesc, eu sunt Cuvântul.

33. Între litere, eu sunt A; în cuvintele compuse, eu sunt compoziția. Sunt timpul fără limită; sunt întemeetorul a cărui privire se întoarce pretutindeni;

34. Moartea care răpește totul și viața lucrurilor ce vor veni. Între cuvintele feminine eu sunt Gloria, elocința, memoria, agerimea pătrunderii, statornicia, răbdarea.

35. Sunt marele imn, între cântecile lui Sâma; și între ritmuri, sunt gâyatrî. Între luni, sunt margaçiștra[1]; între anotimpuri, sunt primăvara.

36. Sunt șansa celor ce înșeală; strălucirea celor iluștri; victoria; sfatul; adevărul lucrurilor adevărate.

---

1 Ianuarie.

38. Sunt penitența celor asceți, regula de acțiune a celor care doresc victoria; știința tainelor; știința înțelepților.

39. Sunt aceia ce este putere reproductivă în ființele viețuitoare, chiar aceea sunt eu: căci fără mine nu poate fi, nici un lucru mobil sau imobil.

40. Virtuțile mele cerești, nu au sfârșit o Arjuna! și nu ți-am spus de cât o slabă parte din aceste perfecțiuni ale mele.

41. Ori ce obiect cu un caracter desăvârșit, fericit sau puternic, să știi că e isvorât dintr'o părticică a puterii mele.

42. Dar pentru ce te-aș îngreuna prea mult asupra acestei științi infinite, Arjuna? Când am întemeiat toate lucrurile pe o singură parte din mine însumi, lumea a și fost întocmită.

XI
VIZIUNEA FORMEI UNIVERSALE

Arjuna

1. Misterul sublim al sufletului suprem, pe care mi l'ai expus pentru mântuirea mea, a depărtat de la mine rătăcirea.

2. Căci am învățat mult despre nașterea și distrugerea ființelor, o Dumnezeule cu ochii de lotus, și despre dărnicia ta ne istovită.

3. Totuș, stăpâne, aș vrea să te văd în forma ta suverană, în care singur te-ai zugrăvit;

4. Dacă crezi că această viziune îmi este cu putință, o! stăpâne al sfintei uniri, atunci, arată-te vederii mele, în veșnicia ta.

Prea fericitul

5. Iată, fiule al lui Prithâ, formele mele de o sută și de o mie de ori felurite, cerești, în culorile și înfățișerile ei deosebite.

7. lată în unitatea sa, tot Universul, cu lucrurile lui mișcătoare și nemișcătoare: iată-l, cuprins în trupul meu cu tot ce dorești să vezi.

8. Dar fiindcă nu mă poți vedea cu ochii trupului tău îți dau un ochiu ceresc: contemplă deci în mine Unirea a tot stăpânitoare.

Schimbarea la Față a lui Krishna

Sanjaya

9. Când Hari, stăpânul sfintei uniri a sfârșit de vorbit astfel, arătă lui Prithâ, figura sa măreață și supremă,

10. Având sumedenie de ochi și de fețe, multe aspecte admirabile, multe podoabe dumnezeești, ținând ridicate multe arme divine,

11. Purtând ghirlande și veștminte dumnezeești, ființa sa parfumată de cerești esențe, toate minunată, răspânditoare, nemărginită, cu fața întoarsă pretutindeni.

12. Dacă în cer ar răsări de odată lumina a mii de sori, ea ar fi asemenea cu splendoarea acestui zeu măreț.

13. Acolo deci, în corpul Zeului Zeilor, flul lui Pându văzu Universul întreg și unic, în multiplicitatea sa.

14. Atunci, plin de uimire, cu părul capului sbârlit, eroul înclină fruntea, și unindu-și mâinile în sus, vorbi astfel Divinității:

Arjuna

15. O Dumnezeule, văd în trupul tău pe toți zeii, și turma ființelor vii; și pe Stăpânul Brahma, așezat peste lotus; și pe toți Rishisi (sfinții) și șerpii cerești.

16. Te văd cu brațe, piepturi, obraze, și ochii fără de număr, într'o formă absolut infinită. Fără sfârșit, fără mijloc, fără început, așa te văd, Stăpâne universal, formă universală!

17. Tu porți tiara, măciuca și discul, – munte de lumină, jur împrejur, scânteetor; abia pot să te privesc în întregime: căci tu strălucești ca focul, ca soarele, în nesfârșirea ta!

18. Tu ești Neîmpărtășitul, supremul Înțeles. Ești comoara stăpânitoare a acestui Univers; – ești nepieritor; tu menții Legea nestrămutată; căci tu ești principiul masculin, veșnic,

19. Fără început, fără mijloc, fără sfârșit, înzestrat cu o nesfâșită putere; brațele tale nu au margini, privirile tale sunt ca luna și soarele; gura ta are splendoarea focului sfânt.

20. Prin căldura ta, tu încălzești acest Univers; căci tu umpli singur tot spațiul între cer și pământ, și ajungi în toate regiunile; la vederea formei tale suprafirești și înfiorătoare, cele trei lumi o Dumnezeule măreț, sunt sguduite:

21. Iată armatele ființelor dumnezeești cari merg către tine; unii își împreună, de frică, mâinile în sus, și se roagă în șoaptă: „Swasti" repetă adunările Maharshisilor și ale Sfinților și te celebrează în sublime cântece.

23. Forma ta măreață, cu atâtea guri și ochi, brațe, coapse și picioare, atâtea piepturi și dinți înfiorători, lumile văzându-le sunt spăimântate; și ca dânsele, și eu.

24. Căci văzându-te atingând norii, și strălucind în mii de culori; văzând gura ta deschisă și ochii tăi mari scânteetori, sufletul meu este sguduit, nu mai pot să-mi găsesc astâmpăr, nici liniște, o Vishnu.

25. Când văd fața ta înarmată de dinți amenințători, și asemenea focului, care trebuie să aprindă lumea, nu mai văd nimic împrejurul meu, și veselia mea e dusă. Fii mie prielnic, stăpân ai zeilor, locaș al lumii!

26. Toți copii aceştia ai lui Dritarâshtra cu armiile stăpânilor pământului, Bhishma, Drôna, şi fiul acesta al Vizitiului cu căpeteniile soldaților noştrii, – aleargă să se asvârle în gura ta formidabilă! – Unii, cu capul sfărâmat rămân spânzurați între dinții tăi!

27. Ca şuvoae fără număr ce curg drept spre ocean, aceşti eroi sunt târâți spre fața ta strălucitoare.

29. Cum sboară insecta la moarte spre-o flacără, cu o viteză crescândă; astfel cei vii aleargă repede să se piardă în gura ta.

30. Din toate părțile limba ta se hrăneşte cu generațiuni întregi şi gâtlejul tău înflăcărat le înghite. Umpli lumea întreagă cu lumina ta, o Vishnu, şi tu o încălzeşti cu razele tale.[1]

31. Poveşteşte-mi cine eşti, Dumnezeule vrednic de a fi temut! Laudă ție, Dumnezeule suprem. Fii mie prielnic. Doresc să te cunosc, esență primitivă; căci nu prevăd drumul lucrării tale.

Prea fericitul

32. Eu sunt Kâla, Timpul distrugător al lumii; bătrân, – am sosit aci, ca să distrug generațiile. Afară de tine, nu va rămânea nici unul din soldații acestor două armate.

33. Aşa dar, ridică-te, şi caută-ți gloria; birueşte-ți duşmanii şi câştigă-i o întinsă împărăție. Am şi hotărât nimicirea lor: tu fii numai, unealta mea;

34. Am luat viața lui Drôna, Bhisma, Jaydrathe, Karna şi altor răsboinici: omoarăi deci; nu te tulbura; luptă şi vei învinge pe vrăjmaşii tăi.

Sanjaya

35. Când a auzit aceste cuvinte ale Dumnezeului pletos, războinicul care poartă tiara, uni mâinile şi tremurând îl adoră, pe urmă, plin de spaimă se înclină şi zise, bolborosind, lui Krishna:

Arjuna

36. Da, în numele tău, o Dumnezeule, lumea se bucură şi urmează Legea ta, Raxaş-i înspăimântați fug pretutindeni, trupele Siddhas-ilor (îngerii) sunt în adorațiunea ta.

1 Cât de mare deosebire între schimbarea la față a lui Isus, reală, – şi schimbarea lui Krishna, efectul unei sugeştii!

37. Și pentru ce, deci, o! mărinimosule, nu te-ar adora, pe tine, mai de cinstit de cât Brahma, tu cel dintâi întemeetor, Nesfârșitul, Stăpân el Zeilor, lăcaș al lumilor, isvor neîmpărțit al Ființei, și al Ne-ființei?

38. Ești dumnezeirea primă, vechiul principiu masculin, comoara a tot stăpânitoare a acestui Univers. Tu ești Savantul și Obiectul științei și lăcașul suprem. Prin tine s'a desfășurat acest Univers, o tu a cărei formă este nesfârșită.

39. Tu ești Vâyu, Yama, Agni, Varuna și Luna și Prajâpati și marele Străbun, Slavă, Slavă ție de mii de ori! Și de aci înainte pururea, Slavă ție!

40. Slavă înaintea și înapoia ta, pretutindeni. O! Universalule! Înzestrat cu o putere nesfârsită, tu îmbrățișezi Universul, și astfel ești universal.

41. Dacă, crezându-te prietenul meu, te-am numit viu, cu vorbele: „Vino, Krishna, aici, fiul lui Yadu; aide amicul meu"; dacă nu ți-am cunoscut măreția, fie din pricina îndrăsnelii mele fie din pricina râvnei;

42. Dacă te-am jicnit la joc, la plimbare, sau culcat, sau așezat, sau la masă, sau singur, sau înaintea acestor războinici; Dumnezeule august și nesfârșit, iartă-mă.

43. Tu ești tatăl lucrurilor mișcătoare și nemișcătoare; ești mai de cinstit de cât un învățător sufletesc. Nimeni nu este deopotrivă ție; cine dar în cele trei lumi, te-ar putea întrece, o tu! a cărui măreție nu are margini?

44. De aceia, înclinându-mă și prosternându-mă, implorez grația ta, stăpân vrednic de laude: fii mie prielnic, ca un *părinte către fiul lui*, un prieten către prietenul său, un iubit către iubita sa.

45. De când am văzut minunea pe care nimeni n'a putut s'o vadă, veselia împle inima mea, dar *teama o tulbură*. Arată-mi, cea dintâi a ta figură o Dumnezeule! Fii mie prielnic, Dumnezeule al tuturor zeilor, lăcaș al lumii.

46. Așì vrea să te revăd cu tiara, cu sceptrul și discul; reia-ți figura omenească[1] o tu care ai brațe și forme fără număr!

Prea fericitul

47. Prin grația mea, Arjuna, și prin forța Unirii mistice cu mine, ai văzut tu forma mea supremă, respânditoare de lumină, universală, nesfârșită, primordială, și care nimeni n'a văzut-o înaintea ta.

48. Nici *Veda*, nici Sacrificiul, nici citirea cărților sfinte, nici asprele canoane, nu ar putea să mă facă văzut altuia pe pământ, de cât numai ție, fiu al lui Pându.

1 În unele traduceri „cea cu patru mădulare".

49. Nu ți fie teamă, nu te tulbura, fiindcă ai văzut chipul meu spăimântător; fără teamă, cu bucuria în inimă, o să vezi chipul meu de la început.

Sanjaya

50. La aceste cuvinte, măreţul fiu al lui Vâsudeva, arăta lui Arjuna cealaltă formă, și-i liniștește spaima, arătându-i-se din nou, cu o figură senină.

Arjuna

51. Acum, că văd fața ta omenească și blândă, o răsboinicule, devin stăpânul minții mele, și intru în ordinea firească.

Prea fericitul

52. Acest chip atât de greu de privit, și pe care-l văzuși adineauri, chiar zeii vor pururea să-l vadă...

53. Dar nici Vêdele, canoanele împlinite, nici dărniciile risipite, nu mă pot îmbia ca să m'arăt așa cum m'ai văzut.

54. Numai printr'o adorațiune exclusivă, Arjuna, mă poate cineva cunoaște sub forma aceasta, mă poate vedea în realitatea mea, și mă poate pătrunde.

55. Acela care face totul *în vederea mea*, care mă *adoră mai presus de ori ce*, și care nu simte nici poftă nici ură împotriva nici unei ființe vii, acela vine la mine, fiu al lui Pandu.

XII
YOGA ADORĂRII

Arjuna

1. Câți cunosc mai bine Unirea mistică cu tine: credincioșii care pururea în stare de unire, necontenit *te slujesc*, sau aceia cari se lipesc de „Neîmpărțitul” ce nu se vede?[1]

Muritori iubiți de Krishna
Prea fericitul

2. Acei ce-și odihnesc în mine spiritul, mă slujesc fără odihnă, și-s plini de o credință minunată, sunt în ochii mei, acei ce practică mai bine sfânta Unire.

3. Dar cei ce caută Neîmpărțitul, care nu se poate nici vedea nici simți, de față pretutindeni, de necuprins cu mintea, sublim, statornic, și neschimbat,

4. Și acei cari îmblânzindu-și toate simțurile, țin cugetul în cumpănă și se bucură de fericirea tuturora, – aceia de asemenea ajung la mine.

5. Dar când spiritul lor urmărește astfel invizibilul, truda lor este mai mare; căci cu greu lucrurile trupești îngădue să poată fi prins mersul celui Nevăzut.

6. Aceia dinpotrivă cari au săvârșit în mine, renunțarea la faptele firii lor proprii, aceia cărora eu le sunt singura țintă, și care printr’o unire exclusivă mă contemplă și-mi slujesc, –

7. Și pe aceștia îi scutesc repede de această mare spaimă a alternativelor morții, fiindcă cugetul lor este cu mine[2].

8. Dă-mi dar Spiritul tău, odihnește-ți în mine rațiunea, și încurând fără nici o îndoială, tu vei locui în mine.

9. Dacă nu ești în stare să-ți odihnești cu tărie, cugetul tău în mine, străduește-te, generos să mă ajungi printr’o unire statornică.

10. Și dacă nu ești capabil de stăruință, lucrează totuși după gândurile mele: oprindu-te de la faptele neplăcute mie; vei ajunge la desăvârșire,

---

1 Credinciosul dorește să știe care e calea cea mai dreaptă la dumnezeire: calea faptelor, sau contemplația directă. E controversa de mai târziu a creștinilor: dacă faptele singure sunt superioare credinței, chiar fără fapte.

2 Sunt scutiți adică de necazul reîncarnărilor.

11. Dar, găsești oare că și aceasta este peste puterile tale? Întoarce-te către sfânta Unire; fă un act de lepădare de folosul roadelor tale, și supune-te ție însuți.

12. Căci știința prețuește mai mult de cât stăruința; contemplația mai mult de cât știința, lepădarea de sine mai mult de cât contemplația, și foarte aproape de lepădarea de sine stă fericirea.

13. Omul fără de ură pe nimeni, bun și mizericordios, fără egoism, fără amor propriu, egal la plăcere și necaz, răbdător,

14. Vesel, pururea în stare de Unire cu mine, stăpân pe sine, tare în hotărârile-i bune, cu spiritul și judecata țintă la mine, slujitorul meu, – acest om îmi este scump.

15. Acela care nu turbură lumea și pe care lumea nu-l tulbură, care este scutit de isbucnirile bucuriei, și ale mâniei, de temeri și de spaimă, acela îmi este un om scump inimei mele.

16. Omul fără gânduri ascunse, curat, drept, indiferent, pururea liniștit, ne robit de lucrul său, slujitorul meu: e un om scump inimei mele.

17. Acela care nu se lasă furat nici de bucurie, nici de ură, nici de tristețe, nici de regrete, și care dorind să-mi slujească, nu se mai gândește nici la biruință nici la înfrângerile lui, – acela îmi este scump.

18. Omul deopotrivă în fața dușmanilor ca și a prietenilor, nepăsător în fața onorurilor, ca și în fața defăimării, nepăsător la frig și la căldură, la plăcere și la bucurie.

19. Egal în fața laudei ca și a defăimării, tăcut pururea mulțumit, fără domiciliu, tare în cugetul lui, slujitorul meu: e un om care mi-e scump.

20. Dar aceia cari se așează, cum am zis la sfântul ospăț al Nemuririi, plini de credință și avându-mă pe mine drept unica lor avere, – iată cei mai scumpi ai mei sluijtori.

XIII
DEOSEBIREA ÎNTRE MATERIE ȘI IDEE

Prea fericitul

1. Fiu al lui Kuntî, – trupul acesta numit Materie, și subiectul care ia cunoștință despre ea, îl numesc Învățații Ideia materiei[1].

2. Află dar, fiu al lui Bhârata, că în toate ființele materiale eu sunt Ideia materiei. Știința care îmbrățișează Materia și Ideia sa, este în ochii mei, adevărata știință.

3. Învață deci în rezumat natura Materiei, calitățile sale, modificările, origina, și de asemenea natura spiritului și a însușirilor sale.

4. Aceste subiecte au fost de multe ori și separat cântate de înțelepți, în ritmurile variate și în versurile Sûtras brahmanice, cari tratează și judecă asupra cauzelor.

5. Marile principii ale Ființelor, *eul*, judecata, abstractul, cele 11 organe ale simțurilor și cinci ordine ale percepțiilor;

6. Pe urmă dorința, ura, plăcerea, culoarea, închipuirea, înțelegerea, înlănțuirea ideilor: iată în scurt ce se cheamă materia și modificările sale.

7. Știința sufletului este:[2] modestia, sinceritatea, blândețea, răbdarea, bunul simț, respectul de învățătorii tăi, curăția sufletului, statornicia, stăpânirea de șine,

8. Indiferența, lipsa de egoism pentru lucrurile sensibile, și din potrivă, ținerea în socoteală a nașterii, a morții, bătrâneții, a boalei, a durerii, a păcatului.

9. Desinteresarea, lepădarea de sine față de casa ta și alte obiecte în folosul copiilor, femeii tale. Necontenita seninătate în evenimentele dorite ca și în evenimentele de temut;

10. Un cult statornic și credincios într'o uniune esclusivă cu mine; retragerea într'un loc depărtat de bucurile lumești.

11. Necontenita contemplație a sufletului suprem; privirea a ceea ce produce cunoștința adevărului; iată, află că tot ce nu este aceasta, *se numește neștiință.*

---

1 Kshetrajna, cel care cunoaște materia. De aci și „ideile” lui Platon

2 Se vede din această împărțire că pentru știința brahmanilor „aparatul, funcțiunea inteligenții” era numai o mașină materială la îndemâna sufletului cum ar fi aeroplanul la îndemâna aviatorului, dar inteligența nu era chiar sufletul. Suflet era numai ce servă de isvor simțirei și emoțiunilor.

12. Vreau să-ți spui ce trebue știut, ce este pentru fie care om *hrana nemuririi*. Dumnezeu, fără început, și suprem, nu poate fi numit nici ființă, nici neființă.

13. Înzestrat pretutindeni cu mâini și picioare, cu ochi, urechi, cu capete, el stă în lumea pe care o îmbrățișează în întregime.

14. El iluminează toate facultățile sensitive, fără a avea el însuși nici un simț; desprins de totul, el susține totul; fără moduri, el percepe toate modurile.

15. Interior, și exterior ființelor, deopotrivă de imobil și în mișcare totuși, – de nepătruns prin subtilitatea lui fie de aproape fie departe;

16. Fără a fi împărțit între ființe, e răspândit în toate; sprijinitor al ființelor, el le absoarbe, le mișcă, rând pe rând...

17. Lumină a corpurilor lumioase e dincolo de întunerec. Știință, obiect de știință, subiectul al științii, e fundul tuturor inimilor.

18. Acestea sunt în scurt: Materia știința, și Obiectul științei. Slujitorul meu, care știe să discerneze aceste lucruri, ajunge la cunoașterea esenței mele.

19. Află că Natura și principiu masculin[1] sunt scutite amândouă de început și că schimbările și modurile[2] își trag origina din natură.

20. Cauza activă cuprinsă în actul corporal, este natura; principiul masculin este cauza care percepe plăcerea și durerea.

21. În adevăr, fiind în natură, acest principiu percepe modurile naturale; și prin tendința sa către aceste moduri, el se naște într'un germene bun sau rău.

22. Spectator și sfătuitor, susținând, percepând toate lucrurile, a tot stăpânitor, suflet universal care stă în acest timp, – acesta e principiul masculin suprem.

23. Acela care cunoaște acest principiu și Natura cu modurile sale, în ori ce condițiune s'ar găsi, nu mai trebue să renască.

24. Mai mulți contemplă sufletul prin ei înșiși, alții prin uniunea rațională; alții prin uniunea mistică a operilor;

25. Alții însfârșit cari îl ignorau, învață de la altul să-l cunoască și se silesc în acest scop: toți acești oameni, închinați științei divine, scapă deopotrivă de mortalitate.

26. Când se naște vre'o ființă, mobilă sau imobilă, animal sau vegetal, să știi, fiu al lui Bhârata, că aceasta se face prin unirea materiei și a ideei.

1 *Prakriti*, natura și *Purusha* spiritul activ care dă viață.

2 Cele 3 *gunas*, vezi XIV verset 5.

27. Acela vede just, care vede acest principiu suveran, uniform, respândit în toate ființele vii și nepieritor, când ele pier.[1]

28. Văzându-l egal, și de opotrivă actual pretutindeni, el nu săvârșește nici un păcat și intră apoi în calea superioară.

29. Dacă vede că împlinirea faptelor este în întregime opera naturii, și că el însuși nu este agentul, – vede drept.

30. Când pricepe că esența individuală a ființelor stă în unitate și își trage din ea desvoltarea, el merge către Dumnezeu.

31. Cum este lipsit de început și de moduri, sufletul acesta suprem, inalterabil, stând într'un trup, nu este întinat o fiu al lui Kuntî.

32. Ca aerul respândit pretutindeni, care prin subtilitatea lui nu primește nici o pată, așa ră mâne sufletul pretutindeni fără pată, în unirea sa cu trupul.

33. Cum luminează soarele singur lumea, astfel ideea iluminează toată materia.

34. Aceia care prin ochiul științei văd diferența dintre materie și idee, văd și desrobirea legăturilor de natură: și astfel merg către cele de sus.

---

1 Această profundă judecată înseamnă: ori ce *unitate* organică este o creație care își are obârșia într'altă *unitate* și toate la un loc, într'un creator. *Unitatea* este cartea de vizită a creatorului manifestată de la celulă la cea mai înaltă ființă. (D.N.)

XIV
YOGA DISTINCŢIUNII CELOR TREI ÎNSUŞIRI

Prea fericitul

1. Vreau să-ţi vorbesc despre ştiinţa sublimă, cea dintâi dintre ştiinţe, a cărei învăţătură a făcut pe toţi pustnicii de aci, să treacă la fericire.

2. Pătrunşi de această ştiinţă, şi ajunşi în condiţia mea, ei nu se mai renasc în ziua emanaţiunii, şi disoluţia materiei nu-i mai ajunge.

3. Am drept matcă Divinitatea supremă; acolo depun un germene care este, o Bhârata, originea tuturor vieţuitoarelor.

4. Brahma este matca imensă a trupurilor cari iau naştere în toate matcele. Şi eu sunt tatăl care produc sământa.

5. Adevăr, instinct, obscuritate, – acestea sunt modurile cari nasc din natură şi care leagă de trup, sufletul inalterabil.

6. Adevărul strălucitor şi sănătos prin incoruptibilitatea sa, îl leagă prin pornirea către fericire şi ştiinţă;

7. Instinctul, rudă a pasiunii şi procedând de la poftă, îl lipeşte prin pornirea către faptă;

8. Cât despre obscuritate, află fiu al lui Kuntî, că pleacă de la *ignoranţă* şi că poartă tulburarea în toate sufletele; ea le înlănţue prin stupiditate, lene şi toropeală (amorţire).

9. Adevărul răpeşte sufletele în blândeţe; patima le răpeşte la lucru; obscuritatea, umbrind adevărul, le răpeşte în amorţeală.

10. Adevărul naşte din înfrângerea instinctelor şi a ignoranţii, ô Bhârata; instinctul, din înfrângerea ignoranţii, şi adevărului; ignoranţa din înfrângerea adevărului şi a instinctului.

11. Când în acest scop, lumina ştiinţii pătrunde prin toate uşile, adevărul este atunci în toată maturitatea sa.

12. Ardoarea care mână la întreprinderea operelor şi începerea lor metodică, neliniştea şi viea dorinţă, nasc din instinctul ajuns la maturitate.

13. Orbirea, încetineala, stupiditatea, greșeala, nasc o fiu al lui Pându, din obscuritatea ajunsă la maturitate.

14. Când în vârsta coaptă a adevărului, un muritor ajunge la disoluția trupului, (înfrângerea lui totală) – el se înapoiază la lăcașul fără pată al clar-văzătorilor.

15. Acela care moare în pasiune, renaște printre ființele împinse de patimă să lucreze. Dacă mori în obscuritatea sufletului, te renaști în matca unei rase stupide.

16. Roadă unei fapte bune, este numită pură și adevărată; fructul pasiunei este nenorocirea; acela al întunerecului este ignoranța.

17. Din adevăr naște știința; din instinct, învăpăerea lacomă; din întunerec nasc: stupiditatea, eroarea și neștiința.

18. Oamenii de adevăr merg în sus; pasionații într'o regiune medie; oamenii întunerecului rămași într'o condițiune de nimic, merg în jos.

19. Când un om judecă și recunoaște că nu mai este o altă pornire în afară de aceste trei, și știe că a rămas superior, atunci el se îndreaptă spre condițiunea mea.

20. Muritorul care a avut aceste trei însușiri, isvorîte din trup, este scutit de altă naștere, – prin urmare de moarte, bătrânețe și durere, și se hrănește cu ambrozie (adevăruri spirituale).

Arjuna

21. Stăpâne, ce semn, poartă acela care și a cucerit aceste trei calități? Care e purtarea lui? Și cum se desrobește el de aceste calități?

Prea fericitul

22. Fiu al lui Pându, acela care în fața evidenței, activității sau eroarii, nu le urăște, și care în lipsa lor nu le dorește;

23. Care asistă ca spectator la desvoltarea lor și se depărtează liniștit zicând „e mersul calităților";

24. Acela care, egal plăcerii și durerii, stăpân al lui însuși, vede cu acelaș ochiu o bucată de pământ, de piatră sau de aur; ține cu tărie balanța egală între bucurii și dureri, între elogiul și ocara ce i se aruncă.

25. Între onoruri și defăimare, între prieten și dușman; cine practică lepădarea de sine în toate actele sale; acela *s'a liberat de însușiri*: (de egoism).

26. Când mă slujești în unirea unui cult statornic, ai trecut dincolo de însușirile proprii și îți însușești însușirile lui Dumnezeu, – te împărtășești din esența lui.

27. Căci eu sunt lăcașul lui Dumnezeu, al inalterabilei ambrozii, al justiției veșnice, al fericirei infinite.

XV

YOGA MERSULUI CĂTRE PRINCIPIUL MASCULIN SUPREM

Prea fericitul

4. *Trebue să cauți locul unde te vei duce, și de unde nu te vei mai întoarce.* Însă numai eu știu să te călăuzesc la acest principiu masculin primordial, de unde a eșit antica emanațiune a lumii.

5. *Când omul a învins orgoliul, eroarea și vițiul poftei*, când și-a fixat cugetarea pe sufletul suprem, când și-a depărtat dorințele *și a pus capăt luptei spirituale cu plăcerea și durerea: el merge fără să se rătăcească spre lăcașul veșnic.*

6. Locul acesta de unde nimeni nu se mai întoarce nu-și primește lumina nici dela soare nici dela lună, nici dela foc: acolo e lăcașul meu suprem.

7. Acolo în această lume a vieții, o porțiune din mine însumi care însuflețește pe cei vii, atrage către sine spiritul și cele 6[1] simțuri cari rezidă în natură.

8. Când acest stăpân a tot Putințe ia un corp, sau îl părăsește, el are simțurile veșnic cu sine, în mersul său, asemenea vântului care se încarcă de parfumuri.

9. Căpătând: auz, vedere, tact, gust, odorat, și simț lăuntric, el intră în atingere cu lucrurile sensibile.

10. La plecarea sa, în timpul șederei și în exercițiul său chiar, spiritele tulburate nu-l văd sub aceste însușiri, dar învățații îl văd.

11. Acei cari se deprind cu Unirea mistică îl văd de asemenea în ei înșiși; dar aceia cari, chiar exersându-se, nu s’au îndreptat, *n’au priceperea în stare să-l vadă.*

12. Splendoarea care din cer lucește pe toată lumea, aceea care străluce în lună și în foc, să știi că este splendoarea mea.

13. Pătrunzând pământul, eu susțin pe cei vii prin puterea mea; hrănesc toate ierburile câmpului, și devin *sôma* cel gustos.

14. Sub înfățișarea căldurii, pătrund corpul ființelor care respiră, și unindu-mă cu îndoita mișcare a respirațiunii, asimilez în ei cele patru feluri de alimente.[2]

---

1 Vezi versetul 9.

2 Minerale, vegetale, animale și lichide-gazoasele.

15. Stau în toate inimile: din mine isvorăsc memoria, ştiinţa, raţionamentul. În toate *Vedele*, pe mine trebue să mă recunoşti: căci eu sunt autorul teologiei şi sunt teolog.

16. Iată cele două principii masculine cari sunt în lume: unul e divizibil, cellalt indivizibil; cel divizibil este împărțit între toate viețuitoarele; indivisibilul este numit superior.

17. Dar mai este alt principiu masculin primordial a tot stăpânitor, indestructibil, care poartă numele de Suflet Suprem, și care pătrunde în cele trei lumi și le susține.

18. Și acum eu întrec divizibilul și chiar indivizibilul, de aceea în lume și în *Veda*, mă numesc Principiu masculin suprem.

19. Acela care fără a se tulbura, mă recunoaște după acest nume, cunoaște întregul lucrurilor și mă cinstește prin purtarea vieții sale.

20. O răsboinic fără păcat; ți-am descris cea mai misterioasă dintre doctrine. Acel care o cunoaște trebue să fie un înțelept, și opera sa trebue să fie împlinită.

XVI

YOGA DEOSEBIRII CONDIȚIUNII DIVINE ȘI CONDIȚIUNII DEMONIACE

Prea fericitul

1. Curajul, curățirea sufletului, stăruința în unirea mistică a științii, dărnicia, cumpătarea, pietatea, meditațiunea, austeritatea, bunul simț,

2. Buna voință, dragostea de adevăr, blândețea, renunțarea, liniștea lăuntrică, buna primire de oaspeți, mila pentru viețuitoare, pacea inimii, bunătatea, pudoarea, seriozitatea.

3. Puterea, răbdarea, tăria, puritatea, depărtarea de ofense, modestia: acestea sunt o Bhârata, virtuțile aceluia care *e născut* într'o condițiune divină.

4. Ipocrisia, orgoliul, vanitatea, mânia, nestăpânirea limbei, ignoranța – acestea sunt, o fiu al lui Prithâ, semnele aceluia care s'a născut în condițiunea Asurasilor (Demonilor).

5. O soartă divină duce spre dezrobire. O soartă a unui Asura, duce la robire; nu plânge, fiule al lui Pându, tu ești de familie divină.

6. Sunt două naturi printre cei vii: aceea divină și aceea a lui Asuras. Ți-am explicat pe larg pe cea dintâi: ascultă cum este cealaltă.

7. Oamenii de fire infernală, nu cunosc emanațiunea, și întoarcerea spre bine; nu se află în ei nici puritate, nici regulă, nici adevăr.

8. Ei spun că nu există în lume nici adevăr, nici ordine, nici Providență; că lumea e compusă din fenomene împingându-se unul într'altul, și totul e jocul întâmplării.

9. Ei se opresc la felul acesta de a vedea și pierzându-se ei înșiși, micșorându-și inteligența, – se dedau la acțiuni pătimașe, și sunt dușmani neamului omenesc.

10. Dați pradă dorințelor nesăturate, înclinați către înșelăciune, deșertăciune, nebunie, rătăcirea îi târăște spre jafuri și le inspiră hotărîri necurate.

11. Cugetările lor sunt rătăcitoare; ei cred că totul s'a sfârșit cu moartea, veșnic atenți să-și satisfacă dorințele, încredințați că aci se mărginește totul.

12. Încătușați de inelele a mii de nădejdi, cu totul robiți dorințelor și mâniilor lor; ca să se bucure de dorințele lor, se opintesc prin căi nedrepte, să strângă comori:

13. Iată – zic ei – ce am câștigat astăzi; îmi voi procura cutare plăcere; am atât, voi avea pe urmă alt beneficiu.[1]

14. Am omorât pe cutare dușman, voi omorî de asemenea pe alții. Sunt prinț, sunt bogat, sunt puternic, sunt bucuros.

15. Sunt bogat; sunt un mare senior. Cine mai e ca mine? Voi face jertfe zeilor, și voi da pomeni; îmi voi face plăcerile. Iată cum vorbesc cei rătăciți de neștiință.

16. Ne-astâmpărați de multe gânduri, înfășurați în firele de plasă ale rătăcirii, îngrijindu-se numai de plăcerile lor, ei cad în necurățiile iadului.

17. Plini de ei înșiși, încăpățânați, crăpând de mândrie, ei aduc jertfe ipocrite fără să fi păstrat poruncile, și fără să aibă din jertfă, de cât doar numele!

18. Egoiști, iuți la mânie, vanitoși, desfrânați, răi, ponegritori ai altora, mă disprețuiesc, în alții și în ei înșiși,

19. Dar eu iau pe oamenii aceștia câinoși și cruzi, pe oamenii aceștia ai ultimei trepte, și îi arunc de veșnicie, ca să renască mizerabili în matca demonilor.

20. Căzuți într'o asemenea matcă, rătăcindu-se din generații în generații, fără să mă atingă vreodată, ei intră însfârșit, fiule al lui Kuntî, *în calea infernală.*

21. Infernul are trei porți prin care ei se pierd: *voluptatea*, *mânia* și *sgârcenia. Trebue dar să te ferești de ele.*

22. Omul care a știut să scape de aceste trei porți ale întunericului, *este pe drumul mântuirii și merge pe calea superioară a vieții.*

23. Dar omul care s'a sustras de la poruncile legii, ca să nu urmeze de cât dorințele sale, *nu atinge desăvârșirea nici fericirea, nici calea de sus.*

24. [2] Legea să fie autoritatea ta și să te învețe ceeace trebue să faci și să nu faci. Cunoscând deci ce poruncesc preceptele legii, – să vrei *de aci*, să le urmezi.

---

1 Vezi în Luca XII.13; Bogatul căruia i-a rodit țarina.

2 Prin Isus, ele nu mai sunt exterioare, ca un jug, ca un stăpân, ci devin însușiri instinctive, reacțiuni spontane. Și când ai ispita să le calci, – privirea lui se îndreaptă spre tine ca spre Petru când „a eșit afară, și a plâns cu amar”.

XVII
YOGA A CELOR TREI SPECII DE CREDINȚĂ

Arjuna

1. Acei ce nu au grije de paza poruncilor legii, dar au credință când își aduc jertfa, – în ce loc vor fi așezați o Krishna? În locul adevărului, patimei, sau întunerecului?

Prea fericitul

2. Sunt trei feluri de credință printre oameni: fiecare fel de credință atârnă de firea omului. Să nu uiți deci, că și credința va fi: sau *a adevărului*, sau *a patimei*, sau *a întunericului*,

3. Și că ține de caracterul omului; credinciosul își toarnă firea după icoana la care se închină;

4. Oamenii de adevăr, slujesc zeilor; oamenii de patimă slujesc demonilor (Iaxas și Raxas); oamenii întunericului, slujesc strigoilor și spectrelor.

5. Oamenii cari își impun aspre canoane, dar cari rămân tot așa de mândri, egoiști, plini de dorințe, de patimă, de mânie,

6. Canonind, în nebunia lor, principiile vieții, cari sălășluiesc în trupul lor, și pe mine însumi care stau în intimitatea lor, – să știi că ei judecă asemenea blestemaților (Asuras-ilor).

11. Jertfa adusă după poruncă, fără gânduri de răsplată, cu un singur scop de a săvârși opera sfântă, este o jertfă de adevăr.

12. Dar acela care aduce jertfa cu gândul la răsplată și cu ipocrisie, o! cel mai bun dintre Bhâratas, – face o jertfă de dorință.

13. Iar acela care fără să creadă, aduce jertfă fără nici o regulă, fără plata preotului, aduce jertfă întunerecului.

Trei feluri de înfrânări

14. Respectul față de zei, de brâhmani, de învățători, de oameni instruiți, de puritate, de bun simț, de castitate, de blândețe – sunt numite *înfrânările trupului*.

15. Un limbagiu moderat, veridic, plin de blândețe, obișnuința lecturilor pioase, sunt *înfrânarea limbei*.

16. Pacea inimii, liniștea, tăcerea, stăpânirea de sine, purificarea ființii sale, – acestea sunt *înfrânarea inimei*.

17. Această întreită înfrânare, practicată de oamenii pioși, cu credință adâncă și fără gând de recompensă, – este conformă adevărului.

Criteriul înfrânărilor: înfrânări egoiste, înfrânări cari înnalță

18. O ipocrită neîngăduință față de sine, practicată numai pentru cinstea, respectul și omagiile la cari dau naștere, este o *înfrânare dictată de pasiune*; este nestatornică și nesigură.[1]

19. *Aceea care, născută dintr'o închipuire rătăcită, n'are alt scop de cât de a se tortura pe sine sau de a pierde pe alții, este o înfrânare inspirată de puterea întunerecului.*

20. Un dar făcut cu sentimentul datoriei, și dat unei ființe care nu mai poate să te dăruiască la rândul său cu altceva, *un dar făcut la timpul și la locul cuvenit și după merit*, – este un dar inspirat de adevăr.

21. Un dar făcut cu nădejdea unei întoarceri sau unei recompense, *și făcut cu inima îndoită*, isvorăște din dorință.

22. Un dar făcut unor ființe nedemne, ne la timpul și ne la locul lui, fără respect, și în chip ofensator, este un dar al întunerecului.

23. Slavă! El! Binele. Aceasta este întreita semnificare a lui Dumnezeu; prin El au fost odinioară întemeiați Brahmanii, *Vedele* și Jertfa.

24. De aceia teologii nu împlinesc nici odată slujba jertfei sau a posturilor (înfrânărilor) stabilite de porunci, fără să fi rostit cuvântul Aum! (slavă ție!).

25. El: iată ce rostesc, fără nădejde de răsplată, acei cari doresc dezrobirea, când săvârșesc slujbele felurite ale jertfei, ale carității sau ale posturilor.

26. Când e vorba de o faptă în cultul adevărului sau al cinstei, se întrebuințează cuvântul: *Binele*; se rostește de asemenea pentru orice faptă vrednică de laudă.

27. Stăruința în pietate (cuvioșie), înfrânarea, dragostea de aproapele căzut în nevoe, sunt vrednice încă de a fi numite: „Binele"; și orice faptă care țintește la aceste virtuți, este însemnată prin acelaș cuvânt.

28. Dar orice sacrificiu, orice dar, orice pocăință orice faptă săvârșită fără Credință este numită rea, o fiu al lui Prithâ, și e lucru mort și aci și dincolo.

---

1 Este înfrânarea fariseului ca să capete ascendență în fața lumii.

XVIII
RENUNȚAREA DESROBIREI

Arjuna

1. Erou pletos, aș vrea să cunosc înțelesul renunțării și al abnegațiunii, o! omorâtor al lui Kêçin.

Prea fericitul

2. Preoții numesc renunțarea, o lepădare de obiectul dorinții; iar învățații numesc abnegare, lipsirea de toate roadele străduințelor.

3. Unii înțelepți spun că orice lucrare de care trebue să te lipsești, e un fel de păcat; alții spun că nu trebue să te lipsești de lucrările milei, dărniciei și ale postului.

4. Ascultă acum, o cel mai bun dintre Bhârataşi, – sfatul meu cu privire la abnegație. Șefi ai războinicilor, trebue să deosebiți trei feluri de renunțări.

5. Nu trebue să renunțați la lucrările isvorîte din dragostea aproapelui, din cuvioșie și pocăință; căci o jertfă de ispășire, un dar, o pocăință, sunt *curățiri* pentru înțelepți.

6. Dar când ai ucis dorința și ai renunțat și la roadele ce ți pot aduce aceste lucrări, hotărârea mea, *voința mea supremă este ca să le faci*.

7. Renunțarea la un act *necesar* vieții nu trebue împlinită. O asemenea renunțare este o rătăcire a spiritului și se naște din îndemnul întunerecului.

8. Acela care temându-se de o oboseală trupească, renunță la un fapt și zice: „asta e un chin” – nu lucrează decât stăpânit de instinct, și nu se alege cu nici o roadă din renunțarea sa.

9. Orice act necesar, Arjuna, se împlinește zicând: „Trebue să-l fac” și dacă autorul a suprimat dorința și a părăsit fructul înfrângerii sale, asta este „esența” însăși a abnegării.

10. Un om care este în esența abnegării, un om inteligent și la adăpost de orice îndoială, nici nu fuge de un act dureros, nici nu se grăbește spre o lucrare folositoare.

11. Căci nu e cu putință ca omul înzestrat cu un trup să se abțină absolut de la orice faptă. Dar dacă s'a desprins de roadele actelor sale, din clipa acea practică abnegarea.

12. Dorită, nedorită, amestecată și cu una și cu alta, – așa e și după moarte întreita răsplată a celor cari n'au avut abnegare; – dar nu așa va fi răsplata celor cari au practicat-o.

13. Învață de la mine, o răsboinicule, cele cinci principii proclamate de teoria demonstrativă ca conținute *în ori ce fapt desăvârșit*.

14. Acestea sunt: deoparte, *puterea îndrumătoare*, *agentul* și *unealta*; de altă parte: *sforțările diferite*, și în al cincilea loc, *intervențiunea divină*.

15. Ori ce operă dreaptă sau nedreaptă pe care omul o face cu fapta, cuvântul și cugetul *pornește din una din aceste cinci cauze*.

16. Așa fiind, acela care, din neștiință se consideră *drept agent unic al faptelor sale*, *vede rău și nu înțelege*.

17. Acela care nu are orgoliul de sine, și a cărui judecată nu este întunecată, ucizând pe acești războinici, nu este ucigaș fiindcă îi ucide și nici legat de vre'un păcat.

18. Știința, obiectul, subiectul său, – iată întreitul făuritor al acțiunii; organul, actul, agentul, aceasta este întreita sa înțelegere.

19. Știința, acțiunea și agentul, sunt de trei feluri după feluritele lor însușiri: Teoria însușirilor fiindu-ți expusă, ascultă ce urmează:

20. O știință care arată în toate ființele vii, o ființă unică inalterabilă și *indivizibilă totuși în ființele separate*, este o știință a adevărului.

21. Știința care, în felurite ființe, vede numai natura individuală a fie căreia din ele, *este o știință instinctivă*.

22. O știință care se înfige într'un act particular ca și cum n'ar mai exista de cât el, știință fără principii, strâmtă, nepotrivită cu firea adevărului, – se numește o știință a tenebrelor, (isvorâtă din ignorantă).

23. Un act necesar, care nu e supus instinctului, și făcut de un om lipsit de dorință de ură, și care nu așteaptă răsplata, este un act inspirat de adevăr.

24. Un act săvârșit cu mari stăruințe, pentru a-și satisface o dorință, sau în vederea sa însuși, – este un act de pasiune.

25. Un act întreprins nebunește de un om fără a se gândi la urmări, pagubă sau ofense și nici la propriele sale puteri, – e un act al întunerecului.

26. Omul lipsit de patimi, de egoism, înzestrat cu statornicie și curaj, pe care succesele și restrișele nu-l schimbă, este un făptaș al adevărului.

27. Omul pătimaș, năzuind la rodul lucrărilor sale, lacom, gata să vatăme, necurat, predat în totul exceselor de bucurie sau de mâhnire, – e un slujitor al pasiunii.

28. Omul incapabil, josnic, încăpățânat, înșelător, negligent, leneș, gură cască, veșnic gata să se așeze jos, și să rămâe culcat, – este un slujitor al întunerecului.

29. Ascultă deasemenea, o învingătorule al bogățiilor, – în întregul ei, și în părțile sale întreita împărțire a, rațiunii și a stăruinții, după însușirile omului:

30. O rațiune care să cunoască limpede începutul și sfârșitul lucrurilor de făcut, al temerii și îndrăznelii, al legăturii și al desrobirei, – este o rațiune de adevăr[1].

31. Acela care distinge pe *dibuite* dreptul de nedrept, ce trebue să faci, și de ce trebue să te ferești, – are o rațiune *instinctivă*.

32. Un spirit învăluit de întuneric, care numește drept, ceeace este nedrept și intervertește toate lucrurile, – o fiu al lui Prithâ, are o judecată întunecată.

33. O stăruință care contopește într'un mănunchi jocul caprițios al spiritului, al inimei și al simțurilor, într'o Unire mistică, statornică, – este *o stăruință de pasiune*.

34. Iar aceea, o Arjuna, care urmărește binele, plăcutul și folositorul îndreptate după instinct, către fructul lucrărilor, este tot o stăruință de pasiune.

35. O stăruință oarbă, care nu desrobește pe om de amorțire, de teamă, de tristețe, de spaimă și de nebunie, – este în firea întunerecului.

Trei feluri de plăceri

36. Ascultă încă o principe, cele trei feluri de plăceri. Când un om, prin deprindere, se menține în bucurie și pune capăt tristeței,

37. Și când pentru el, ceia ce la început era ca o otravă, *începe să fie la sfârșit că o ambrozie*, – atunci plăcerea sa, se cheamă adevărată. Căci ea se naște din liniștea lăuntrică a rațiunei.

38. Plăcerea care, născută din contactul simțurilor cu obiectele lor, seamănă la început cu o ambrozie și la sfârșit cu o otravă, iată o plăcere de pasiune.

39. Plăcerea care favorizată de inerție, lene și rătăcire nu este de la naștere și în toate urmările sale, decât *o perpetuă tulburare a sufletului*, – iată motivul pentru care este o plăcere a întunerecului.

1 Cu alte cuvinte: să știi limpede când trebue să începi și când să sfârșești lucrul de făcut; când să te temi și când să îndrăsnești; când să te legi și când să te deslegi, de un lucru.

40. Nu există nici pe pământ nici în cer, printre zei, nici o esență care să fie scutită de aceste trei însușiri isvorâte din natură.

41. Între Brâhmani, Xatriyas (oșteni), Vaiçyas (agricultori) și Çudras (robii) funcțiunile au fost împărțite, potrivit calităților lor firești,

42. Pacea, cumpătarea, neîngăduința cu sine însuși, puritatea, răbdarea, bunul simț, știința cu ajutoarele ei, cunoștința lucrurilor divine: asta e funcțiunea Brahmanului, născută din propria sa natură.

43. Eroismul, vigoarea, tăria, îndemânarea, neînfricoșarea la luptă, dărnicia, vrednicia unei căpetenii: iată ce stă frumos și e firesc să aibă un Xatriyas (răsboinic).

44. Agricultura, grija turmelor, negoțul, sunt funcția firească a unui Vaçyas. În sfârșit, a servi pe altul, este ceia ce se cuvine unui Çudra.

45. Omul satisfăcut de funcțiunea lui, oricare ar fi, ajunge la desăvârșire. Ascultă totuși cum poate ajunge aici un asemenea om.

46. Cinstind prin operile sale pe Acela din care au isvorît ființele, și prin care s'a desfășurat acest *Univers*, – omul atinge perfecția.

47. E mai bine să-ți împlinești funcția ta, chiar mai puțin însemnată, decât pe aceia a altuia, chiar superioară; căci făcând lucrarea care isvorăște din firea sa, un om nu face păcat.

48. Și el nu trebue să renunțe să-și îndeplinească opera sa firească chiar atunci când *i se pare* unită cu *răul*[1] căci toate lucrurile sunt învăluite de rău, ca focul de fum.

49. Omul al cărui spirit s'a desnodat de toate legăturile, care s'a biruit pe sine și și-a alungat dorințele, ajunge prin această renunțare la suprema desăvârșire a păcei.

Ultima treaptă a științii

50. Cum se face, că a ajuns la acest punct, *spiritul intră în atingere cu Dumnezeu* El însuși, învață de la mine pe scurt, fiu al lui Kuntî; căci aci este ultima treaptă a științei.

51. Rațiunea lui e purificată, inima lui nesdruncinată, supus, deslegat de sgomot și de alte sensații, dorințele și urile măturate afară.

52. Spirilul stă atunci într'un loc singuratic, trăind cu puțin, stăpân pe cuvântul său, pe trupul său, și pe cugetarea sa, veșnic practicând unirea spirituală, cu băgare de seamă să depărteze pasiunile,

1 Prea fericitul Krishna vorbește unui soldat care șovăia să intre în luptă.

53. Scutit de egoism, de furie, de îngâmfare, de iubiri, de mânie, lipsit de orice pompă deșartă, ne mai gândindu-se la foloasele și lipsurile sale, – împăcat: atunci se împărtășește din firea lui Dumnezeu.

54. Unit cu Dumnezeu, cu sufletul senin, nu mai suferă, nu mai dorește. Egal față de toate ființele, el primește cultul meu suprem.

55. Prin acest cult, mă cunoaște, așa cum sunt, în măreția mea, în esența mea; și cunoscându-mă în felul acesta, el intră în mine și nu se mai deosebește de mine!

56. Acela care fără încetare, îndeplinește funcțiunea sa, adresându-mi-se mie, ajunge de asemenea prin grația mea la locașul veșnic și statornic.

57. Fă dar în mine, prin cugetare, renunțarea la toate operile; practică unirea spirituală, și cugetă la mine pururea.

58. Cugetând la mine, vei străbate, prin grația mea, prin toate primejdiile; dar dacă din orgoliu nu mă asculți – vei muri.

59. Gândindu-te la tine, tu zici „voi lupta"; e o hotărâre zadarnică; firea te va sili.

60. Legat prin funcția ta firească, fiu al lui Kuntî, ceia ce în inima ta, ai dori să nu faci, îl vei face împotriva voinții tale.

61. În inima tuturor celor vii, Arjuna, *stă un maestru care îi mișcă prin magia Lui, ca printr'un mecanism ascuns.*

62. Refugiază-te întrînsul, din tot sufletul tău, o Bhârata. Prin grația Sa, vei ajunge la Pacea supremă, la locașul veșnic.

63. Ți-am descris știința în misterele sale cele mai adânci. Cerceteaz-o în întregime și pe urmă, *lucrează după voia ta.*

64. Totuși ascultă încă ultimele mele cuvinte în care se închid toate misterele, căci tu ești mult iubitul meu; cuvintele mele îți vor fi de folos.

65. Cugetă la mine; slujește-mă; adu-mi jerfa și închinarea; prin ele vei veni la mine; Eu îmi țin făgăduința și îmi ești scump.

66. Renunță la ori care alt cult; să fiu unicul tău refugiu; te voi deslega de toate păcatele; nu plânge.

67. Nu repeta cuvintele mele nici omului fără înfrânare, nici omului fără religiune, nici cui nu vrea să le asculte, nici celui care mă reneagă.

68. Dar acela care va transmite acest mister suprem slujitorilor mei, slujindu-mă el însuși cu râvnă, va veni la mine, fără nici o îndoială;

69. Căci nici un om nu mi-ar face mai mare plăcere ca el, și nimeni pe pământ nu-mi va fi mai scump ca el.

70. *Acel ce va citi sfânta convorbire ce am avut-o*, nu va jertfi chiar prin asta, un sacrificiu de știință: așa îmi spune cugetul meu.

71. Și omul de credință, care fără împotrivire, îl va fi ascultat numai, va obține astfel desrobira și va merge în lăcașul prea fericiților, ale căror lucrări au fost curate.

72. Fiule al lui Prithâ, mi-ai ascultat tu cuvântul, țintuindu-ți cugetarea asupra Unirei? Tulburarea neștiinții a dispărut ea pentru tine, principe darnic?

Arjuna

73. Tulburarea a dispărut. Dumnezeule măreț; – primit-am prin mila ta tradiția sfântă. Sunt întărit; îndoiala este risipită; voi urma cuvântul tău.

Sanjaya

74. Astfel, pe când vorbeau Vâsudêva și mărețul fiu al lui Prithâ, ascultam minunata convorbire care mi-a ridicat părul capului.

75. Decând prin grația lui Vyâsa; am auzit acest mister suprem al Unirei mistice spus de maestrul Uniunei. El însuși, de Krishna,

76. O rege al meu, îmi amintesc, și pururea îmi voi reaminti sublimul sfânt dialog al lui Arjuna și al răsboinicului pletos, și sunt în bucurie, pururea, pururea!

77. Și când mă gândesc, când mă gândesc la acea formă supra naturală a lui Hari, rămân uimit, și bucuria mea fără sfârșit este.

78. Căci acolo unde este maestrul Unirei, Krishna, acolo unde este arcașul, fiul lui Prithâ, tot acolo este și fericirea și izbânda, și mântuirea și statornicia: acesta este cugetul meu.

FINELE LUI BHAGAVAD-GÎTÂ

Toate ființele să fie fericite!

TABLA DE MATERIE